

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ШЭКИОГЪУМ и 21-р —

**УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ ХЭБЗЭІАХЪХЭМКІЭ
ИОРГАНХЭМ ЯЮФЫШІЭ И МАФ**

**Федеральнэ хэбзэІахъ къулыкъум
и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм
иІофышІэхэу лъыгтэныгъэ зыфэтшІыхэрэр!**

Шъусэнэхъат епхыгъэ мэфэкІым фэші тышгъуфэгъушІо! Непэ мы ГъэІорышІапІэм тыхэгъэгу зыфэдэмрэ неущ къырыкІоцтымрэ ягъушысэрэ, ащ социальнэ-экономикэ лъэныкъомкІэ ыкІуачІэ гъэпытэгъэным зІахъышхо хэзышІы-хэрэ, социальнэ программэхэмрэ инвестиционнэ проектхэм-рэ ягъэцэкІэн хэлэжхэрэ специалист шІагъохэм Іоф щашІэ.

Адыгэ РеспубликэмкІэ хэбзэІахъ къулыкъум апэрэ мафэм къыщегъэжъагъэу псынІэу хэхъоныгъэ зышІырэ, нэрыт технологиехэр зыгъэфедэрэ, амалыкІэхэр зылэ кызыгъэхэрэ структурэу зыкыгъэлэгъуагъ. А шІуагъэхэр ары непэ бюджетхэм къарыхэрэр нахъыбэ шІыгъэным епхыгъэ пшгъ-рылъ кынхэр зшІохыгъэнхэм иамал къэзытыхэрэр.

Мы мэфэкІ мафэм хэбзэІахъ къулыкъум Іоф цызышІэрэ пстэуми тафэлъаІо псауныгъэ пытэ, насып, щыІэкІэшІу яІэнэу, Адыгэ Республикэмрэ ти Хэгъэгъушхоу Урысые Федера-циемрэ яфедэ зыхэлъ Іофым гъэхъэгъэ инхэр щашІынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Федор ФЕДОРКО

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМКІЭ

«Налмэсым» Киргизиер егъэгъушІо

ТелефонкІэ къатыгъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ къэшъ-кІо ансамблэу «Налмэсым» Киргизием концертІу къыщитыгъ. Урысыем культурэмкІэ и Мафэхэу хэгъэгъум щыкІуагъэм ахэлэжъагъ.

— Къалэхэу Бишкекрэ Кантрэ тиконцерт-хэр къащыттыгъэх, залхэм цыфхэр ачІызы-гъэх, — къытиІуагъ «Налмэсым» ихудожес-твеннэ пащэу, Адыгэ Республикэм инарднэ артистэу Къулэ Мыхъамэт. — Урысыем икультурэ и Мафэхэм афэгъэхъыгъэ пчыхъ-зэхэхэу шылагъэр «Налмэсым» кызыІуи-хыгъ. Урысыем илЫкІоу Киргизием щыІэр,

Киргизием культурэмкІэ ипащэ зэхэхэм къышыгушылагъэх, «Налмэсым» къыщит-хъугъэх.

«Налмэсым» Адыгеим имызакъоу, Урысы-еми ыцІэ дахэкІэ культурэм зэрэщигъэлурэм фэші тыфэраз, игъэхъагъэхэм ахигъэхъонэу фэтэІо. Ансамблэр ильэс 75-рэ зэрэхъурэр тыгъэгъазэм и 9-м Мыекъуапэ шыагъэунэ-фыкІыщт. А мафэм «Налмэсым» концерт къытыщт.

ЕМТІЛЪ Нурбий.

Сурэтым итыр: ансамблэ цІэрыІоу «Нал-мэсыр».

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

**ЩытхъуцІэу «Адыгэ Республикэм
изаслуженнэ юрист» зыфилорэр
Хь.М. Мэрэтыкъом фэгъэшъошэгъэным ехъылагъ**

Законностым игъэпытэнкІэ, ІэпэІэсэныгъэшхо зыхэлъ специа-листхэм якъэгъэхъабырынкІэ гъэхъагъэхэр зеришІыгъэхэм ыкІи ильэсыбэ хъугъэу Іоф зеришІэрэм афэші щытхъуцІэу «Адыгэ Рес-публикэм изаслуженнэ юрист» зыфилорэр фэгъэшъошэгъэнэу

Мэрэтыкъо Хыисэ Мосэ ыкъом — юридическэ шІэны-гъэхэмкІэ докторым, профессорым, апшгъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкІэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Кубанскэ къэралыгъо аграр университетым» криминалистикэмкІэ икафедрэ ипащэ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
шэкІогъум и 18, 2011-рэ ильэс
N 134

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

**А.И. ХъутІыжъым медалэу «Адыгеим и Щытхъузахъ»
зыфилорэр фэгъэшъошэгъэным ехъылагъ**

ПсэолъэшІынымкІэ гъэхъагъэхэр зеришІыгъэхэм ыкІи ильэ-сыбэ хъугъэу Іоф зеришІэрэм афэші медалэу «Адыгеим и Щытхъузахъ» зыфилорэр

ХъутІыжъ Аслъанбий Исмахылэ ыкъом — акционер обществэ шъхъэихыгъэу «Адыгпромстроим» игенеральнэ ди-ректор фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
шэкІогъум и 18, 2011-рэ ильэс
N 135

**Тигъэзетеджэ лъапІэхэр!
Тыгъэгъазэм и 23-м кІэтхэгъу уахъ-
тэр тыухыщт. ШэкІогъум и 23-м
къыщегъэжъагъэу кІэтхэгъу
уахътэр ыкІэм фэкІофэ нэс
кІэтхапкІэм къыщытэгъакІэ. А уахъ-
тэу къэнагъэм гъэзеткІэтхэным
ыосэщтыр сомэ 318-рэ чапыч 53-рэ.**

Правительствэм ІэнэтІакІэ шагъэнэфэшт

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм джырэблагъэ иІэгъэ зэхэсыгъом «Правительствэ сыхъатым» тегъэпсыкІыгъэу Адыгеим туризмэм хэхъоныгъэхэр щегъэшІыгъэнхэм ехыылІэгъэ Іофыгъом шытегушылІэхэзэ, Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхакІушынэ Аслъан къылогъагъ туризмэм ыкІи курортхэм хэхъоныгъэ ягъэшыгъэным ехыылІэгъэ Іофыгъохэр зезыхъэштхэ ІофышІэу Премьер-министрэм игодзэ ІэнатІэ Правительствэм зэрэшагъэнэфэштыр. Темыр Кавка-

зым шагъэпсышт туристскэ кластерым тегъэпсыкІыгъэу къушхъэ лыжэ комплексэу «Лэгъо-Накъэ» Мыекъопэ районым шышІыгъэным ехыылІэгъэ Іофыгъохэм ащ пэцэныгъэ адызери-хъашт.

ТхакІушынэ Аслъан къызериІуагъэмкІэ, туризмэм хэхъоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэмкІэ анахь гугъэпІэшхохэр зерапхы-хэрэ Мыекъопэ районым туризмэм инфраструктурэ шыгъэпсыгъэным республикэ бюджетым имылыку шыцэу сомэ миллиард пэІуагъэхъагъ. Туристскэ кластерым игъэпсын ехыылІэгъэ про-ектыр загъэцкІэжъкІэ ІофшІэлпІэ

чыпІэ мин 15 къызэІуахын альэкІышт.

Мы лъэхъаным курортм ишІын гъэпсынкІэгъэнымкІэ зишІуагъэ къэкІошт документы-бэмэ Іоф адашІэ. Мыщ дэжъым тыгу къэдгъэкІыжъмэ хъушт а зы уахътэм нэбгырэ мин 20 лыжэ-хэм ащитетын ылъэкІыным фэшІ туристскэ комплексэу «Лэгъо-Накъэ» къушхъэ лыжэ трассэхэр зэрэшагъэпсыштхэр. Курортм иІэшт хъакІэщхэм ыкІи мотельхэм зыгъэпсэфкІо нэбгырэ мини 5,5-м нэсэу ра-гъэблэгъэн альэкІынэу шыты-штых. Чэзыу-чэзыоу хэхъоны-гъэхэр ашІыхэзэ, 2019-рэ ильэ-сым ехъулІэу къушхъэ курор-тыр агъэпсышт. Ащ ишІын унэе инвестициехэу сомэ миллиарди 7,6-рэ пэІуагъэхъашт.

Проект анахь дэгъухэм ахалытагъ

БэмышІэу шыІэгъэ зэнэ-къокъоу «MIPIM Asia Awards 2011-рэ» зыфилорэм Урысыем ипроектэу «Темыр Кавказым итуристическэ кластер» текІо-ныгъэр къышхыдихыгъ. Номина-циеу «Гупчэ ыкІи Къохъэлэ Азием ипроект анахь дэгъу» зыфилорэмкІэ ар къыхагъэщыгъ.

— Компаниеу «Темыр Кавка-зым икурортхэм» имызакъоу, УрысыемкІи мы шІухафтынэу къытфагъэшъошагъэм мэхъа-нэшхо иІ. Сыда плэмэ непэрэ шапхъэхэм адиштэрэ проектхэр къэдгъэхъазырынхэ ыкІи шы-

Іэныгъэм шыпхырытцынхэ зэрэтиамалыр ІэкІыб къэралыгъо-хэм агурыдгъэІон тІэкІыгъ. ТиІофшІагъэ уасэ къыфэзы-шыгъэ зэхэщакІохэм, жюри-м тафэраз, гъэхъагъэхэр тшІыхэзэ ыпэкІи тылбыкІотэн гухэлъ тІ, — къыІуагъ ОАО-у «Темыр Кавказым икурортхэр» зыфи-лорэм игенеральнэ директорэу Алексей Невскэм.

Къэралыгъо 15-мэ къагъэ-хъазырыгъэ проект 80 зэнэкъо-къум къырахыылІагъ ыкІи Уры-сыем ипроект апэрэу мыщ къы-цыхагъэщыгъ. Джащ фэдэу лъэ-

ныкъо зэфэшхъафхэмкІэ анахь проект дэгъу къэзыгъэлъэгъогъэ компаниехэу текІоныгъэр къыдэ-зыыхыгъэхэм зэхэщакІохэр афэ-гушІуагъэх, шІухафтынхэр афагъэшъошагъэх.

Къыблэ ыкІи Темыр-Кавказ федеральнэ шъолгырхэм ясу-бъектхэм ашышхэр туристическэ кластерым ипроект хэхъэх. Ахэм зэу ашыш Адыгэ Республикэри. Рахыгъагъэр гъэцкІагъэ зы-хъукІэ тиреспублікэ итуризмэ, иэкономикэ зэрэпсаоу хэхъо-ныгъэшІухэр ашІынхэ альэкІышт. Анахь шхъаІэр ІофшІэлпІэ чыпІа-кІэхэр къызэрэзэІуахыштыр ары.

ДИН ІОФЫГЪОХЭР

АХЪЩЭРИ ЛЫРИ АГОЩЫГЪ

Аужырэ ильэс зэкІэлтыкІохэм хабзэ зэрэхъугъэу, Адыгэ Рес-публикэм ыкІи Пшызэ шъолгыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлжъапІэ Къурмэным ехъулІэу къышхыдІукІэрэ ахъцэ-ри былымылыри районхэм, къа-лэхэм, учреждение зэфэшхъаф-хэм атырауашт.

Мары блэкІыгъэ Къурмэн мафэхэми арэуштыгъэу зекІуагъэх. ДиндэлжъапІэм исовет ииспол-ком зэрэрихъухъагъэм тетэу, ахъ-цэри лыри агощыгъ. Муфтиеу Емыж Нурбый тызэрэщигъэ-гъозагъэмкІэ, Къурмэным ехъу-лІэу ДиндэлжъапІэм сомэ мин 719-рэ къышхыдІукІэгъагъ. Ащ хэтых Германием шыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм къагъэхъыгъэ мин 58-р, Тыркуем и Посольствэ

къафитІупшыгъэ сомэ мин 600-м ехъурэри. Республикэм ирайонхэм, къалэхэм къурмэн ащашІыным, былымышхъэхэр ащэфынхэм ахъцэр зэкІэ пэІуагъэхъагъ. Мыекъуапэ сомэ мини 160-рэ ыуасэ къурмэнып-хъэ шащэфыгъ, къалэу Красно-дар, Теуцожь, Тэхъутэмыкъое, Шэуджэн, Кошхъэблэ районхэм ыкІи Адыгэкъалэ сомэ мин 50 зырыз аратыгъ къурмэн ашышт былымыр рашэфынэу. Адрэ рай-онхэм (Успенскэ, Апшеронскэ, ПсышІопэ, ТІопсэ районхэм ыкІи къалэу Армавир) — быс-лыымэнэу ащыпсэурэм елы-тыгъэу — сомэ мин 35 — 40 аратыгъ. Ахэм зэкІэми былы-мышхъэхэр ащэфызэ къурмэн ашыгъ, лыри сымаджэхэм, гъот

макІэ зиІэхэм афагощыгъ.

Джащ фэдэу ДиндэлжъапІэми къурмэныпхъэ лы килограмм 780,5-рэ ыгощыгъ. Ар аІукагъ нэжэ-Іужьхэр, сэкъагъэр зыща-Іыгъэхэ унэхэу Натырбые ыкІи Мыекъуапэ адгътхэм, Адэмые пси-хоневрологическэ унэ-интерна-тым, Шэуджэн районым шыІэ кІэлэцІыкІу Унэм, онкологие ыкІи тубдиспансерхэм, кІэлэ-цІыкІу симэдджэщым, дзеу зэхэ-зыыххэрэр зычІэхэ еджапІэм, ахэм анэмыкІэу, гъот макІэ зиІэу Мыекъуапэ дэххэм ашышхэм.

Мы Іофыгъом зилахышІу хэзылхъэгъэ пстэуми яшІу-шІагъэ ипсэпагъэ бэгъуагъэу Алахьталэм кІаІуыгъэкІэжъынэу динлэжъхэр афэлъІуагъэх.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

МэшІогъэкІуасэхэм къаты

Хъакухэм язытет шъууплъэкІу

Ом изытет зыкъызэрихъокІэу, унэхэр зыща-гъэфэбэрэ уахътэр къызысыкІэ, машІоу къэхъу-хэрэм япчыагъэ хэхъо. Хъакоу псэупІэхэр зра-гъэплыххэрэм язытет игъом ыкІи шапхъэхэм адиш-тэу зэтырагъэпсыхъанхэу макъэ къятэгъэІу нахь мышІэми, кІымафэр «ошІэ-дэмышІэу» бэмэ къафэкІо. Арышъ, джыри зэ шъугу къэтэгъэкІы-жъы: шъуипсэупІэхэр машІом шышъуухъу-мэнхэмкІэ зэкІэри шъоры зылэ илгыр.

Хъакум онджэкъэу дэІуаерэм ил яжъэр ишъух ыкІи ищыкІэгъэ гъэцкІэжъынхэр ешъушылІэх. Шэхэу машІор къызыкІэнэрэ пкыгъохэу бен-зиныр, краскэр, хэкІхэр, нэмыкІхэри хъакум пэб-лагъэу е онджэкъэ икІыпІэм шышъумыІыгъых.

Пшэм шъухэлъэу тутын шъуемышъу. Ары нахьыбэрэмкІэ машІор къызыхэкІырэр, цыфхэри зыхэкІуадэхэрэр.

Фабэр е псыр зырыкІохэрэ трубэхэр зыштыхэкІэ, мэшІошхокІэ шъумыгъэжъужых.

Зыныбжэ имыкьугъэхэм хъакур зэхяшъумы-гъэгъан, язакъоуи унэм къишъумыгъанэх.

Электрэпсэуальэхэм шъуафэсакъ

Бжыхъэ-кІымэфэ уахътэхэм машІоу къэхъурэр электрэпсэуальэу унэхэр зрагъэфэбэхэрэм апкъ къыкІэу бэрэ къыхэкІы. Гукъау нахь мышІэми, зэрэщынагъор къагурыІоэз бысымхэм ежъ-ежъы-рэу ашыгъэ электрэхъакухэр унэхэм арагъэуцох. Ащ бэрэ Іоф зегъашІэкІэ, токыр зырыкІорэ сэт-ым фэукІочырэп. Арышъ, заводым къыдигъэкІы-гъэ электрэпсэуальэу дагъэкІэ Іоф зышІэрэмкІэ унэр бгъэфабэмэ нахь шынгъончъэу зэрэщытыр пстэуми агу къэтэгъэкІыжъы.

Специалистхэр къашъушхэи, розеткэхэр яжъу-гъэгъэтэрэзых, заводым къыдигъэкІыгъэ элект-рэкыгъохэр жъугъэфедэх.

Шхъаныгъупчъэ пэІухъохэм, джэхъшъотедзэхэм, мебельхэм апчъыжъэу электрэпсэуальэхэр шыхъжу-гъанэх. Ахэм шыгъынхэр ащышъумыгъэгъушых.

Сыд фэдэ электрэхъакуи хэгъэнагъэу, зыпари лъымышІэу къэбгъанэ хъуштыгъ.

МашІом зыкыштагъэу шъульэгъумэ, лъэтемы-тэу мэшІогъэкІуасэхэм макъэ яжъугъэІу. Ахэр къэсыфэхэкІэ псыми пшахъоми шъуІэкІэлымкІэ машІом шъуебэнынэу тышъолъэІу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Ильэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряІэу Іоф зэрашІэрэм, республикэм иобщественнэ шыІэныгъэрэ къыткІэхъухъэрэ ныбжыкІэхэм япІунрэ чанэу зэрэхъалажъэхэрэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыль афагъэшъошагъ:

— **Мартынов Анатолий Степан ыкъом**, отставкэм шыІэ майорым, Адыгэ Республикэм иветеран-пограничник-хэм я Союз икоординаторэу Мыекъопэ районым шыІэм;

— **Мыгу Заурбий Якъубэ ыкъом**, отставкэм шыІэ полковником, АРОО-у «Урысыем и ФСБ Адыгэ РеспубликэмкІэ и ГъэІорышІапІэ иветеран-пограничникхэм я Союз» ивете-ранхэм я Совет итхъаматэ;

— **Шепелев Виктор Николай ыкъом**, отставкэм шыІэ майорым, Адыгеим иветеран-пограничникхэм я Союз хэ-тым.

Проценти 6,4-кІэ нахьыбэ хъугъэ

Мы ильэсым цыфхэм къалэкІэхъэрэ ахыцэм зэрэхъуагъэм епхыгъэу, ахэм шыІэкІэ-псэукІэу яІэм гурытымкІэ процент 17,7-кІэ зыкыІэтыгъ. 2011-рэ ильэсым имэзыхым къыкІоцІ цыфхэм фэдэу яІэр проценти 6,4-кІэ нахьыбэ хъугъэу агъэунэфыгъ.

Адыгеястатым къызэритырэмкІэ, предприятие ыкІи организацие инхэм, гурытхэм, цыкІухэм Іоф ащызышІэхэрэм лэжъапкІэу къахыырэр гурытымкІэ сомэ 13377-рэ мэхъу. БлэкІыгъэ ильэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчыагъэм проценти 7,8-кІэ зыкыІэтыгъ.

Къыблэ федеральнэ шъолгырым исубъектхэр зыпштэкІэ, мы къэгъэлъэгъонымкІэ Адыгеир я 5-рэ чыпІэм шыт. Цыфхэм фе-дэу къалэкІахъэрэмкІэ республикэм апэрэ чыпІэр еубыты.

ТКЪОШ РЕСПУБЛИКЭМ

ШІэжъ тхыль къыдагъэкІышт

Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм инароднэ Собрание зэ-хищгъэ комиссием политическэ репрессиехэм апкъ къыкІыкІэ агъэкІодыгъэ цыфхэм яфитыныгъэхэр ягъэгъотыжыгъэн-хэм фэшІ ШІэжъ тхыль къыдигъэкІынэу ыкІи агъэпшына-гъэхэм апае мемориальнэ комплекс зрагъэуцущтым лъып-лъэнэу ыпшъэ ралъхъагъэх. Тхылыри мемориалыри лажъэ зимыІэу 1917-рэ ильэсым къыщегъэжъагъэу агъэкІодыгъэхэр ары зыфэгъэхъыгъэштхэр. Ахэр лъэпкъ зэфэшхъафхэм ащы-цынхэ ыкІи бзэдджэшІагъэу апатхагъэхэр зэфэмыдэнхэ альэкІышт. Ахэм ацэхэр къэугъоижыгъэнхэм пае комиссием депутатхэр, архивхэм, нэмыкІ структурэхэм яІофышІэхэр къызыдагъэлэпылэштых.

Ащ нэмыкІэу, къэрэщэе лъэпкъыр зыщыпсэурэ чІыгум зэрэрафыгъагъэр зыщыхагъэунэфыкІырэ Шыгъо мафэ ильэс къэс республикэм шызэхашт. ШІэныгъэлэжъхэм къызэрагъэ-лъагъорэмкІэ, 1943-рэ ильэсым къэрэщаехэм азыныкъо ра-мыфыгъагъэмэ, Урысыем ахэм къахэкІыгъэу шыпсэурэ цыф пчыагъэр фэдитІукІэ нахьыбэ хъуштыгъ.

Цыфхэм ахэхъанхэу афигъэпытагъ

Республикэм ипащэу Темрезов Рэщыдэ Адыгэ-Хъэблэ рай-оным иактив зыІуыгъэкІагъ, ащ хэлэжъэгъэ чиновникхэм на-хьыбэрэ цыфхэм ахахъэхэзэ ашІынэу, кабинетхэм арысхэу цымысынхэу атыригъэпытыхъагъ. «Правительствэм хэтхэми, гъэцкІэкІо органхэм ашылажъэхэрэми зафэсэгъазэ: цыфхэм залужьугъакІэзэ тищыІэныгъэ зэхъокІыныгъэу къыхэхъу-хъэхэрэр афэшъуІуатэх, республикэм программэу шылажъэ-хэрэм нэІуасэ афэшъушых, ахэм ахэлэжъэнхэ зэралъэкІыштыр яжъугъашІ», — арыІуагъ ащ.

Цыф къызэрыкІохэр зыщыфаехэм чиновникхэм аІукІэнхэ зэрарылъэкІырым къыхэкІэу, ІэнатІэхэм аІутхэр ежъ-ежъы-рэу районхэм кІохэзэ цыфхэм защыІуагъакІэзэ ашІынэу па-щэм пшъэрыль афигъэуцугъ.

Ежъ Темрезовыр сыхъатитІо цыфхэм адэгущыІагъ, упчІэу къыратыхэрэм яджэуапхэр аригъэгъотыжыгъэх. ЗэІукІэм ныбжыкІэхэри, пенсионерхэри, общественнэ организациехэм япашэхэри хэлэжъагъэх. Цыфхэр зыгъэгумэкІыхэрэр пащэм фалотагъэх. Іофыгъохэр гъогухэм, еджапІэхэм, зэшъохэрэ псым, лэжъапкІэм, нэмыкІхэми афэгъэхыгъагъэх.

Темрезовым къызэриІуагъэмкІэ, ащ фэдэ зэІукІэгъухэр на-хьыбэрэ зэхашхэмэ, чыпІэ ыкІи республикэ чиновникхэр анахь Іофыгъо къынэу апэу зыдэлэжъэнхэ фаехэр псынкІэу къа-гурылоштых.

КЪЭРАЛЫГЪО ДУМЭМ ИДЕПУТАТХЭМ ЯХЭДЗЫНХЭР

«Урысыем ипатриотхэр» зыфилорэ партием хэдзынхэм япэгъокI ипрограммэ гъэкIэкIыгъ

Патриоты России

1. Тэ тигухэлъ — Урысыем зыкье-гъэIэтыжыгъэныр

СССР-м ыкIи УрысыякIэм ялэхъанэ зэкIэ дэгъоу шыIагъэхэр къэIэтыжыгъэ-хэр: ыпкIэ хэмылгъу гъэсэныгъэ дэгъу ягъэгъотыгъэныр, ыпкIэ хэмылгъу ыкIи дэгъоу (пстэуми апэу кIэлэцIыкIухэм ыкIи пенсионерхэм) медицинэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэныр, космическэ технологиэ пэрытхэр, экономикэ кIуачIэхэр, урысые культурэшхор, дзэ лъэшыр, шэны хъугъэ урысые шуныгъэр ыкIи цIыфым икIын дэгъотыгъэныр, теклонгъэ амалышIур.

ЗэкIэ дэгъу тыззрихылыIэщтыгъэхэр блэкIыгъэ лъэхъаным зыдерэхыжыкIы.

2. Хэxоныгъэхэм ястратегихэр — къэралыгъуакIэрэ обществакIэрэ гъэ-псыгъэхэр

Урысыем я XXI-рэ лIэшIэгъум дзэ-шгъэрэ политическэ, экономическэ, правовой ыкIи социальнэ системакIэ шыгъэ-псыгъэныр игъо тэлъэгъу. Урысыем хэxо-ныгъэхэм ямоделькIэ дунаим пстэуми ащыпIагъохын фае ыкIи ар ыкIуачIэ кы-хышIт.

КъэралыгъуакIэм ыкIи обществакIэм лъэпкIэ идееу иIэр — Пстэуми апае зэфэ-ныгъ, нэгъырэ пэпчъ насыпышIоу щыты-ныр.

Зэфэныгъэр — зэфэныгъэ зыхэлъ ха-бзэу, нэгъырэ пэпчъ зыхэлэжъэн ытэкIы-нэу гъэпсыгъэр ары. Ар лъэпкIэ байныгъэ-хэр зэфагъэ хэлъгъу гошчыгъэхэ, нэгъырэ пэпчъ фэдэу кыIэкIахэрэм хахъо, уна-гъо пэпчъ шыIэкIэ тэрэз илъ зыхыкIэ ары. Зэфагъэр — Урысыем илъэпкIэ-къэ-ралыгъо шIоигъоныгъэхэм къэралыгъо политикэр адиштэжы зыхыкIэ ары.

Насыпыгъ тапэкIэ Иофхэр зэрэкIоштхэ шыIэкIэм уицыхэ тель зыхыкIэ, ори уиIа-хыIл-благъэхэми псауныгъэ дэгъу яIэ зы-хыкIэ, шуIульгъу уиIэу ыкIи ори урякIасэ зыхыкIэ, узыкIэхъопсыхэрэр къыбдэхъуэ зыхыкIэ.

3. КъэралыгъуакIэм ыкIи общест-вакIэм якъэралыгъо идеологиёу шы-тыр упатриотыныр ары

Ар — уи Хэгъэгъу шуIу плъэгъуныр ыкIи ащ итарихъ лъытэныгъэ фэпшIыныр ары.

Ар — хэгъэгъум ицIыфхэм ыкIи илъэпкIэ-къэралыгъо шIоигъоныгъэхэм, цIыф пэпчъ законом кырытырэ фиты-ныгъэхэм яухъумэкIо пытэу уицIыныр ары.

Ар — уафэхъазырыныр: ИофшIэным, гражданскэ позициехэр гъэпсыгъэхэм, Урысыем играждан пстэуми яшIоигъоны-гъэхэм атетэу уиголос птыным.

Ар — хэгъэгъум тапэкIэ ышIышIт хэxо-ныгъэхэм, лъэкIышхо хэлъгъу ыпэкIэ зэрэлъыкIотгъэным, гъэхъагъэхэр ышIышхэ зэрилъэкIыштым уицыхэ атебгъэлыныр ары.

Ар — хэгъэгъум итеклоныгъэхэри икIы-ныгъохэри дэгъошынхэм уфэхъазырыныр ары.

КъэралыгъуакIэм ыкIи обществакIэм зэкIэ шырахъухэрэ къэралыгъо унашъо-хэр патриотическэ экспертизэ ахэлъгъу, лъэпкIэ-къэралыгъо ыкIи цIыф шIоигъоны-гъэхэм адиштэхэу щытынхэ фае.

Урысыем ипатриотхэр — ицIыфхэм шыIэкIэ дэгъу яIэу, хэгъэгъу пстэуми анахъ къэрал пэрыгъу Урысыер щытын зэрилъэ-кIыштым зицыхэ тельхэр арых.

4. Тэ тигъогу — ЛъэпкIэ пхырыт-хуныгъ

ЛъэпкIэ пхырытхуныгъэм тыфежъэным фэшI шыIэныгъэм иамалхэр къэзытыхэрэ пстэумэ язэгъетрэ хабзэм унашъоу ышIы-гъэхэмрэ игъэкIотыгъэу ревизие шIы-гъэхэм фае.

Ащ яуж пIэлъэ благъэм лъэгэпIэ пстэ-уми Иоф ащызышIэрэ управленческэ кад-рэхэр икIэрыкIэу аттестацие тшIыжынынхэ ыкIи зэблэтхунынхэ фае. Пшъэрылгъу къэ-уцухэрэр инынхэ, кадракIэхэр тищы-кIэгъэщтых. Е Урысыем ипатриотхэм

якомандэ дэгъу тэгъэхъазыры, е тытекIо-ным тыщыгъырэп.

ЛъэпкIэ пхырытхуныгъэ шыгъэным фэшI экономикэм хэxооныгъэхэр эдгъэшIынхэ фае. Ащ пае предпринима-тельствэм шъхъафитныгъэ икIу егъэгъо-тыгъэн, сырьем илугъэкIын экономикэр зэрэпхыгъэр дэгъэзыжыгъэн, предприя-тиякIэхэр хъоу гъэпсыгъэхэнхэ фае.

ЛъэпкIэ пхырытхуныгъэм кыIкIырэр научнэ-техническэ хэxооныгъэхэр шыгъэнхэм иамалхэр псынIкIэу гъэпсы-гъэнхэр, кIэу къежъэхэрэр игъэкIотыгъэу гъэфедэгъэнхэр ары.

ЛъэпкIэ пхырытхуныгъэ шыгъэным пае къолъхэ тын-Iыныр дэгъэзыпэгъэн, чиновникхэм илгъэс къэс атырэ отчетхэр цIыфхэм аулпэкIунхэ ыкIи зифэшъуа-шэхэр яIэнатIэхэм алуагъэкIынхэ алъэкIы-нэу гъэпсыгъэн, къолъхэ тын-Iыныным хэщагъэ хуэгъэхэм ныбжыи къэралыгъо Iэ-натIэ зэрахъан фимытхэу гъэпсыгъэн фае.

Пстэуми апэ идгъэшъырэ гухэлъхэр

1. Цыфхэм хабзэр ятыжыгъэн фае

Ащ пае къэралыгъом иполитическэ системэ гъэпсыкIэу иIэр зэхъокIыгъэн фае.

Пстэуми апэу референдумхэм зэхэща-кIэу яIэр зэхъокIыгъэн ыкIи апэрэ рефе-рендумыр 2012-рэ илгъэсым зэхэщэгъэн фае.

Губернаторхэр, къалэхэм япашэхэр, ФедерациемкIэ Советым хэтшIтхэр цIыф-хэм хадзынхэ алъэкIынэу гъэпсыжыгъэн фае. Парламентым хэт ыкIи ащ хэмыфэгъэ партиехэм тэрэзэу Иоф ашIэным пае ама-лэу яIэхэр гъэтэрэзыгъэнхэ фае. Урысыем и Президент иунашъокIэ судьяхэр зэри-гъэнафэхэрэ тыхыжыгъэу, хабзэм икIу-тамэхэр зэхэушъхъафыкIыгъэу зыгъэпсы-рэ институты гъэпытэгъэн фае. Прези-дентым, Правительствэм, Къэралыгъо Ду-мэм яфитыныгъэхэм зэгъэщэчыныгъэ тэ-рээ ахэлъхъагъэн фае.

ЧIыопсым ибайныгъэхэм ыкIи нэмыкI къэкIуапIэхэм фэдэу къаIаIорэр зэфагъэ хэлъгъу гошчыгъэныр зэрэдхэтэу, цIыфхэм шыIэкIэшIу язытышIт амалхэр ягъэгъоты-гъэнхэм фэшI, мылькум епхыгъэ Иофы-гъохэр зэфагъэ хэлъгъу зэшIохыгъэнхэ фае. Мылькур зиенрэ фэдэу кызыIэкIа-

хэрэмрэ хабзэр яй. Арышъ, мылькум-рэ фэдэмрэ цыфхэм яеу гъэпсыгъэн фае.

2. Нэгъырэ пэпчъ насыпышIоу шы-тыныр

ХэткIи пстэуми анахъ шъхъалэр псау-ныгъэмрэ шыIэныгъэмрэ. Арышъ, спор-тым пылтынхэ алъэкIынэу, псауныгъэм епхыгъэ профилактикэ адызэрэхъу, Уры-сыем ицIыф пстэуми медицинэ IэпыIэгъу дэгъу аратэу гъэпсыгъэныр пшъэрылъ шъхъал.

Цыф пэпчъ зычIэсышIт унэ иIэн фае. Ащ пае ипотека чIыфэтыныр зэкIэмэ яамал кыхъэу (процентхэр 3—5-м шIо-мыкIэу, пIалгъэр илгъэс 20—30-м нэсэу) ыкIи зычIэсышIтхэ унэхэр жугъэу агъэп-сынхэ алъэкIынэу щытын фае.

3. Унагъом фэгумэкIыгъэныр

Ащ пае унагъом ис пстэуми ифэшъо-шэ фэдэу къалэкIахъу щытын фае. Иоф зы-шIэрэ хуулыгъэхэм ыкIи зыIэныгъэ-хэм лэжъэпкIэ дэгъу яIэу, Иоф зымышIэрэ ныхэм зэфагъэ зыхэлъ фэдэу къалэкIахъу, тинахыжъхэм пенсие тэрэз яIэу, ныбжы-кIэхэр ястипендиэ ыгъэразэхъу щытын фае.

Унагъом фэгумэкIыгъэным кыIкIырэр къытIэкIэхуэхэрэ лIэужым псауныгъэ пытэ иIэу, насыпышIоу, ренэу чфэу, шыIэны-гъэм фаблэу гъэпсыгъэныр ары. Унагъом сабий кызыхъухъэкIэ ахъшэ Iэрылхъэ етыгъэн фае. Сабыеу къэхъурэ пэпчъ те-ллытагъэу, къэралыгъом имыIыкIэу ипо-текэ чIыфэм ипроцент 25-рэ унагъом ты-ратхыкIыжъэу щытын фае. Сабий Iыгы-пIэхэр хъоу гъэпсыгъэнхэ, Иоф зышIэ-хэрэр гъэкIэжыгъэнхэ фае.

Тэ, Урысыем ипатриотхэм, зыми ты-кIожырэп. Хэгъэгъум сыд илIэужыгъуи итщырэп. ТикIэлэцIыкIухэр тыхэгъэу щытэлIух, щетэгъаджэх. Тиунагъо, тыхэгъэу шуIу къадхъуным фэшI Иоф тэшIэ. Тинахыжъхэу тиунагъохэм арысхэм та-фэгумэкIы. Тигупсэ хэгъэгъу ифэшъошэ шыIэкIэ щытиIэ шIоигъу. Ти Хэгъэгъу ты-щыпсэушIт, тыхэгъэгъу тыщылIэжышIт!

Федеральнэ законом
зэригъэнафэрэм тетэу, мы тхыгъэр
ыпкIэ хэмылгъу кыхъэтыутыгъ.

ПФР-м ИСОЦИАЛЬНЭ ПРОГРАММЭХЭР

Къын кыызфыкIыгъэхэм адеIэх

ТищыIаIэ ащ тетэу гъэпсыгъэшъ, ИофшIэнымкIэ кыIлэ-жыгъэ пенсиеу фагъэуцугъэм ыгъэразэу непэ кыитхэтыр мэкIэ дэд. А лъэныкъомкIэ IэкIыб къэралыгъохэм такIэ-хъаным фэшI джыри илгъэсыбэ ищыкIагъэщтын. Кыизэра-луатэрэмкIэ, IэкIыб хэгъэгъухэм ащыпсэхэрэ пенсионер-хэм пенсиеу къащаратырэм щыгъынхэм, гъомылапхъэ-хэм, коммунальнэ фэлэ-фашIэхэм апIуагъэхъащтыр зы-хагъэкIыжырэ ужым зызэрагъэштхэн, IэкIыб хэгъэгъухэр кыизэраIухъанхэ ахъши къафэнэжы. Тэ тыхэгъэгъу ипен-сионерхэм янахыбэм ащ фэдэу амал амыгъотыгъэу адрэ дунаим зэригъэзэжышIтым уехъырэхъышъэжынынхэу шы-тэп. Арэу щытми, ибюджет къэкIуапIэу иIэхэм атэгъэпсы-кIыгъэу ПФР-р ыкIи и Къутамэу Адыгеим шыIэр социаль-нэ программэхэр ихъухъэгъэнхэм, гъэцэкIэжыгъэнхэм хэлажъэх, гъот макIэ зилэ нэгъэ-лужъхэм материалнэ IэпыIэгъу араты. А лъэныкъом ялахъэу хашIыхэрэр зэдгъаиIэ тшIоигъоу ПФР-м иреспубликэ Къутамэ ипа-цэу Къулэ Аскэрбый упчIэ зауэлкIэ зыфэдгъэзагъ.

— Мы илгъэсым ижъоны-гъуакIэ Адыгеим ирайон зауэлэ псыр къазыжъуеу цIыфхэм кы-ныгъоу къафихыгъэхэр дэгъэзы-жыгъэнынхэм фэшI Иоф зымышIэрэ пенсионерхэм материалнэ IэпыIэгъу ПФР-м кыратышIтэу унашъоу ышIыгъэу зэхэтхыгъ. Хэтхэ ар зытеллытагъэхэр, сьд фэдиза къаратышIтыр, сьдигъо ахъшэр алъыжыгъэIэсышIа?

— ЖъоныгъуакIэм ыкIэхэм адэжэ ошхышхоу шыIагъэм ыпкIэ кыIкIэу муниципальнэ образова-ниехэу «Мыекъопэ районым», «Шэуджэн районым», «Кошхъэб-лэ районым», «Джэджэ районым», «Красногвардейскэ районым» арыт псэупIэ 33-м псыр акIэогъагъ, яунэхэр, нэмыкI псэуалъэхэр зэ-щигъэкIагъагъэх, яхатхэр ыгъэкIо-дыгъагъэх. Ори ошIэ кыныгъо хэ-

фагъэхэм псынIкIэу IэпыIэгъу афэхъугъэным фэшI республикэ бюджетым кыхъэкIыгъэ мылькIэ зэрадеIагъагъэхэр. Мыщ фэдэ кы-ныгъо кызыфыкIыгъэхэм фе-деральнэ гупчэр ахъшэкIэ къадеIэу хабзэ. Ау хэбзэ лъапсэ иIэу ар бгъэ-федэным Иофыбэ пылъ, охътаби ехы. Ары Урысыем ПенсиехэмкIэ ифонди джырэ нэскIэ а Иофым ехы-лэгъэ унашъоу ышIын зыкIымылэ-кIыгъэр.

— Ба ахъшэу кыитIуныгъэр, хэтхэ зытеллытагъэр?

— Законом зэригъэнафэрэмкIэ, ПенсиехэмкIэ фондым мыщ фэдэ Иофыгъохэм япхыгъэу зэтыгъо ахъ-шэ IэпыIэгъу зэритыхэрэр Иоф зы-мышIэрэ пенсионерхэр арых. МылькумкIэ чIэнагъэу ашIыгъэм пIугъэхъагъэным фэшI ПФР-м зэкIэмкIи Адыгеим кыфитIуныш-ы-

нэу ыгъэнэфагъэр сомэ миллион 11-рэ мин 300-рэ. А мылькур ате-гошэгъэшт ИофшIэнымрэ сэкъат-ныгъэмрэ ателытэгъэ пенсие зыфагъэуцугъэхэм. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, нэгъырэ пэпчъ сомэ мини 10 ратышIт.

— Сыдигъо ахъшэр цIыфхэм алъыIэсын ытэкIышIа?

— Ахъшэр джырэкIэ тисчет кыхъагъэгъоп. ТызэрэгъуэрэмкIэ, тызыхэт шэклогъум ыкIэхэм е къэ-кIошт тыгъэгъазэм икыхыагъухэм адэжэ тинэжъ-лужъхэу ахъшэ Iэ-пыIэгъур зытеллытагъэхэм алъыд-гъэлэсышIт.

— ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ нэгъэ-лужъхэр соци-альнэ ухъумэгъэхэм ехыIлэгъэ программэхэр гъэцэкIэжыгъэн-хэм зэрэхэлэжырэ шIыкIэр кыитфэнIуатэ тшIоигъу.

— 2000-рэ илгъэсым кышы-ублагъэу 2010-рэ илгъэсым нэсы-рэ пIалгъэм ПФР-м кыитIуныш-ыгъэ мылькумкIэ сомэ миллион 196,1-рэ зыпIэлухъэгъэ социальнэ программэхэр Адыгэ Республикэм шьдгъэцэкIэжыгъэх. Ащ шышъу сомэ миллион 72,6-рэ жъы ху-гъэхэм социальнэ фэлэ-фашIэхэр зышафагъэцэкIэхэрэ учреждение 13-м яматериальнэ-техническэ базэ хэxооныгъэ егъэшIыгъэным ыкIи гъэпытэгъэным пэлудгъэхъагъ. Жы хуэгъэхэу ыкIи Иоф зышIэн зымылэкIыжышIтхэ гражданхэм ахъшэ IэпыIэгъу ятыгъэным сомэ миллион 20,8-рэ пэлудгъэхъагъ. А ахъшэм шышIах алуIагъэ Iэпы-Iэгъу зыщыкIэгъэ дэдэу щыт нэгъ-лужъхэм.

Джащ фэдэу къэлогъэн фае Иоф зымышIэрэ пенсионерхэм яунэхэм газыр ящэлIэгъэным ехыIлэгъэ республикэ программэр гъэцэ-кIэжыгъэным илгъэсий хуэгъэу ПФР-м и Адыгэ республикэ Къу-тамэ зэрэхэлажырэ. Гъот макIэ зилэ пенсионерхэм газыр яунэхэм арягъэщэгъэным пIэуагъэхэрэ ахъшэм шышIах афэтыгъэным зэкIэмкIи сомэ миллион 12,4-рэ пэлудгъэхъагъ. Ащ ишIуагъэкIэ унэгъо 794-м яунэхэм гъэстыны-пхэ шхъуантIэр ашагъэфедэу аублагъ.

— ТэшIэ социальнэ фэлэ-фа-шIэхэр афэзэгъэцэкIэрэ учреж-дениехэм яматериальнэ-тех-ническэ базэ гъэтытэгъэным, Иоф-шIэныкIэ е сэкъатныгъэу яIэм-

кIэ пенсие зыфагъэуцугъэхэу Иоф зымышIэхэрэм материалнэ Iэ-пыIэгъу ятыгъэным ехыIлэгъэ социальнэ программэу 2011-рэ илгъэсым теллытагъэр Адыгэ Рес-публикэм иминистрэхэм я Ка-бинет иунашъокIэ зэрахъсы-гъагъэр. Сьд Иофыгъоха ащ ыгъэ-нафизытэгъэхэр?

— Программэр зэкIэмкIи сомэ миллион 26-рэ мин 917,4-м теллы-тагъ. Ащ шышъу сомэ миллион-рэ мин 725,1-р республикэ бюдже-тым кыхъэкIынэу щытыгъ. Со-циальнэ фэлэ-фашIэхэр зышафа-гъэцэкIэхэрэ учреждениехэм яма-териальнэ-техническэ базэ гъэпы-тэгъэным а мылькур пIэуагъэ-хъагъ. А Иофыгъо дэдэу теллытэ-гъагъ ПФР-м ибюджет кыхъэкIырэ субсидиеу сомэ миллионрэ мин 414,3-р. Программэм ыгъэнафэ-штыгъэ сомэ миллион 12-рэ мин 478-р Адыгэ Республикэм ирес-публикэ бюджет кыхъэкIынэу шы-тыгъ ыкIи ИофшIэнымкIэ е сэкъат-ныгъэу яIэмкIэ пенсие зыфагъэ-уцугъэхэу, Иоф зымышIэхэу псыр кызыеу ямылькIэу чIэнагъэ зышIыгъэхэм зэтыгъо къэралыгъо IэпыIэгъу ятыгъэным теллытэгъагъ. Ори узэрэщыгъагъэу, а мылькур цIыфхэм псынIкIэу алъагъэлэсы-гъагъ. ЫпшъэкIэ зычIэ кышIетIо-гъэ сомэ миллион 11-рэ мин 300-ри а программэм кы-дыхэлъытэгъагъ ыкIи ар ПФР-м кыитIунышIтэу джырэблагъэ унашъо ашIыгъ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Чылэгъунэр ятлысыплагъ

Набэкьо Кирэ иунагъо бэрэ кошынэу хьугъэ. Апэ ятэжхэм хэплагъэм, Адэмые чылэгъунэм, клэй шыпкхэм исыгъэх. Блэкыгъэ лэшлэгъум ия 40-рэ ильэсхэм лэрышл псылгыпнэу «Тшикское» зыфаусыгъэр атлын зэхъум къоджэдэхэм къямыупчыжыгъагъэхэм, «шъулукл» алоу кызырашымыхъагъэхэм клэгушлущыгъэх. Псыр яунэхэм къанэмысыштэу къарало-гъагъ, ау псылгыпнэр ашы зэхъум кыдамылгытэгъэ Иофыгъохэм къарыкли, псыр клэм кыдэлъэдэгъагъ. Зэрэтэма-шхъэу псыр кызыклом, итлуклэ къаштэшъушт тлэкхэр унэхэм къарахыи, цыфхэр кыдэкыгъагъэх.

1943-рэ ильэсыгъ, зор клоштыгъ. Зиуни зихапли кызыбгынагъэхэм хабзэри къапылгыгъэп, цыфхэри къадэлэхэу амал ялагъэп. Яунэкъошхэм ахэсхэу, чэц зыхуклэ хъэдэнклэ зэпы-тыгъэ унэм ыщпэ зырызэм ачлэ-хъажхэзэ, унэгъуиш зэдэпсэуи хьугъэ.

Псыр зызэкклэжым Кирэ янэу Сэлитхан сабийхэр ылыгъхэу иунэж ыгъэзжыгъагъ. Хэти еж ылэшхытлуклэ зехипцэгъэ унэри, псэуалэхэри кыбгы-нэхэ шлоигъуагъэп, ау етлани псым гупсэфыгъо къаримыгъэ зэхъум, унэрэ къакъырыр зэ-пытхэу ашл, ащ исхэу клалэхэр еджагъэх. Джыри зэ кошы-хи, нахъ унэ зэтэгъэпсыхъагъэ ашыгъагъ, ари чылэгъунэм лутыгъ. Кирэ ыкхэхэм зыкълэти, унагъохэри ашлэхи, лажьэхэу ыкли ашхъэ алыгъыжышъоу зэхъухэм, ежыри ишхъэгъусэу Сари клэлэ нахъыклэм дэжэ кэ-кложыгъэхэу селюу Красногвардейскэм джы шэпсэху.

— Гъэ къэс помидор лъэкьо мин 15 фэдиз хатэм шыдгъэ-тлысхыгъ, — кълотэжы Сарэ. — Кралэхэр сыдигъуи тилэ-пылэгъуагъэх. Зым шагур ышхэн-кыштыгъ, адрэм былымхэр лажьхэм дифыштыгъэх, нахъыжхэм хатэр кыддапклэштыгъ. Зэрэунагъоу тыздедэжыштыгъ, арэушгъэу шчымыгъэмэ, едгъэ-джэнхэуи, тфэпэнхэуи амал тилагъэп.

Набэкьохэм адэжъ

Адэмые игъогу тызытэхэм, Набэкьохэм яунагъо фэгъэхыгъэ кълэбарышлэу зэрэзэхтыгъагъэм нэмыклэу, тлэгъугъи, тинэлуаси ахэм ахэтыгъэп. Телефонклэ тыздэгущыгъагъэр Рэщыд ары. Красногвардейскэ дэхъагъум дэжъ шыт станциеу машинэхэм гъэстыныпхъэ зышарагъахъорэм тышызлуклэнэу тыззэгъыгъагъ.

Тызэрэмышлэрэми, Рэщыд нэгъушлоу кытпэгъоклыгъ. Бэрэчэт, пытэ, ынэгъу зэлухыгъ. Ятэ бла-гъэу шыт тучаным кычлэишчы-жыгъуу клозэ, «тятэхэм яунэр муары, сэри ахэм сапэмычы-жъэу сышэпсэу» — чылэгъунэм-клэ лэ ышлызэ, кытилуагъ.

Ятэу тлэгъугъэм «лэжыжы» еплонэу еппэсырп. Блэ ылыгъ-ми, итеплэи, игъэпсыкли онтэгъухэп. Гушлэзэ кытклэрыхъагъ, Адэмые чылэгъунэм зэрэлусы-гъэхэр, джыри Красногвардейскэ чылэгъунэм унэ зэрэащыл-гъэр кълэофклэ, чырбыш унэ зэтэгъэпсыхъэгъэ дэхэхом икълэ-лапчэ тылухъагъ. Уни, шагуи, хати кълэбзэ-лэбзэх, шыклагъэ

гори ямылэу, шагури плиткэлэ пклагъэу мэлсэх.

Кызыкклэкошыжыгъэхэм тызычлэупчлэм, Кирэ кытфилот-агъ:

— Кралэхэр гъогум тетхэу, чыылэ зыхуклэ чылэм кыдэ-кынкхэ амылэкклэу, тэри ащ тигъапэу тыпсэугъ. Сэри саделэ сшлоигъоу, сишлуагъэ язгъэ-кышт сломэ, машинэм сисэу, ащ ишхъаныгъупчъэхэр зэрэшты-гъэхэм пае пчъэр кылушхымэ, сыкълэплэзэ, гурыгъуазэу сы-кълэу лэджыри кыхэкыгъ.

Кралэхэм Иоф зышашлэрэ рай-он гупчэм джарэушгъэу тыкълэ-жынкхэу хьугъэ нахъ, зыгорэм ты-гу ебгъагъэу е нэмыкл Иоф гомы-луклэ Адэмые тыкълэжынкхэу хьугъэп.

Зэшитф мэхъух

Бысымгуащэри, нысэри, кълэ-рэлъф цыкълэхэри кытпэгъоклы-гъэх. Стол хъураем тыклэрысэу гушылэныр едгъэжыагъ. Тапа-шхъэ зэшхъэгъусэ нахъыж-хэу Кирэрэ Сарэрэ исыгъэх. Гу-мэкыгъо зэрямылэр, зэфэса-

Набэкьохэм

кыжыжхэзэ ильэсыбэ кызырээз-дагъэшлагъэр, янэпэрэ мафи зэрэ-гупсэфыр кълэхъы. Шъабэу, дахэу мэгушылэх. Тиупчлэхэм джэуап кълэратыжы зыхуклэ, гушылэр апэу Кирэ зэрифэшъу-ашэр ыкли арэушгъэу сыдигъуи зэрэ-штыгъэр кыхъэхэу, Сарэ ащ ыдэжыклэ маклэу реплэкы.

— Кълэитф шъуилэу ары зэрэ-зэхэтхыгъэр. Хэта ахэр, сыда ашлэрэр, зыфэгъэзагъэхэр? — тиупчлэклэ зафэтэгъазэ.

— Кралэхэр зэклэ лы хъу-гъэх, унагъохэр ашлагъэх, са-бийхэр ялэх. Зэшитфым ныситф кытфащагъ, сабий 11 кълэпы-фагъ, тиунагъуи, тилакълэу агъэ-байгъ, — кыригъэжыагъ Кирэ. — Анахъыжыр — Мурат.

Еджаплэри автодорожнэ техни-кумри дэгъу дэдэу кыухыгъэх. Краснодар агъаклуи, Иоф ши-шлэзэ, народнэ хъызмэтым иин-ститутэу Ростов дэтыр кыухы-жыгъ. Коммунальнэ хъызмэ-тым инженерэу шыригъажыи, илэнатлэклэ инженер шхъалэм нэсыгъ. Ильэс 25-рэ хьугъэу ащ шэлажъэ, иунагъокли дэс. Ишхъэгъусэу Фатимэ Бэрэтармэ япхъу, клэлитлу ял.

Рэщыдэ ащ кыкълэлэккло, ащ спорт факультетр Адыгэ кълэ-ралыгъо университетым кышчы-ухыгъ, комсомолым ирайон ко-митет, еджаплэм, район админи-страцием Иоф ащишлагъ. Гъэсэ-ныгъэмклэ район гълэорышлэ-плэм ипэшагъ, джы сэнэхъат зэфэшхъафхэр зышарагъэгъотэу районым ит лицеем Иоф шешлэ. Ишхъэгъусэу Асыет Цыкълэны-бэмэ ашыш, клэлитлу зэдаплу.

Ящэнэрэр — **Хъазрэт**. Крас-нодар дэт мэкумэщ институтым электрификациемклэ ифакультет кыухыгъ. Мыекълэпэ тхылъ те-дзаплэм, коммунальнэ хъызмэтым Иоф ащишлагъ, джы ОАО-у «Ку-баньэнергосбытым» и Адыгэ фи-лиал иучасткэу Апшеронскэ рай-оным шылэм ипашэу Иоф ешлэ. Ишхъэгъусэу Ларисэрэ ежыры-рэ пшъашэрэ клалэрэ ялэх.

Ахэм ауж кыкылырэр **Казбек**. Ащи спортивнэ факультетр Адыгэ кълэралыгъо университе-тым кышчыухыгъ. Предприни-матель, Мыекълэупэ дэс. Ишхъэ-гъусэу Зурет Хъатхъохъумэ ашыш, пшъэшгытлу зэдаплу.

Бынымклэ анахъыклэр **Нал-бий**. Хъазрэт зыщеджэгъэ мэ-кумэщ институтыр дэгъу дэ-дэу ащи кыухыгъэх. Колхо-зэу «Родина» зыфилоу район гупчэм дэтыгъэм шылэжыагъ, гъомылэпхъэшл комбинатми Иоф шишлагъ. Нэужым ятлонэ-рэ апшэрэ гъэсэнныгъэ зэри-гъэгъотыгъэ, юрист сэнэхъатыр кызылэклигъэхъагъ. Джыдэдэм Красногвардейскэ районым и «Электросетьхэм» итхъамат. Шъэуитлурэ зы пшъашэрэ илэх, ишхъэгъусэу Ларисэ Тэтэрмэ япхъу.

Сари тизэдэгущылэгъу кы-хэдгъэлажъэ тшлонгъоу теуп-чылгъ:

— Сар, «пхъу зимылэ ныр-тхъамыкл» ало, сыда о ащ еплуа-лэрэр?

Джыри Кирэ ыпэ зыкыригъэ-шыгъ:

— Тинысэхэм пшъашгъэ зилэ-хэми урагъэхъопсэштэп. Гуклэ-гъуи, лэдэби ахэлъ, тлорэм зы-лэбэкълэ блэкыгъэу ашыш горэм кыхъафэгъэп.

— Кълэхэгъэщын ахэмытэу тинысэхэр дэгъух, — кышэдэзэ Сарэ. — Тыгу зэфыхэкыгъэу, мыхъунклэ кыддзекълэуагъэу зи ахэтэп.

— Нысэхэм уалэхъахъа адэ, Кир?

— Салэхъахъэ, — кълэхэкклэ-дехэкклэ ымышлэу кытилуагъ ащ.

— Анахъ хъупхъэр хэта?

— Зэклэри хъупхъэ.

Инысэхэм арэушгъэу шхъэи-хыгъэу кызырэгъушылэрэм нэ-шлошылгъи, джэнджэшыгъи хэт-лэгъуагъэп, ау адыгъэ унагъохэм пшхыкхэр нысэхэм кълэштыгъухэу бэрэ узэрэримыхъыллэштыр

тэшлэти, тлэклиу дгъэшлэгъуагъэ ыкли тигопагъэ.

Хатэм кыдахырэмклэ шылагъэх

Кири Сари колхозым хэтыгъэх. Ащ сыдигъуи лэжэпклэ тэрэз цыфхэм кълэащыратыгъэп. Кирэ электромонтерыгъ, Сарэ хэтэ-рыклхэр кызыгъэкылырэ звенэм хэтыгъ, фермэми чэмышэу Иоф шишлагъ. Сыд фэдэ кын алъэ-гъуми, клалэхэр зэрэрагъэджэшт-хэм пылгыгъэх, а зы уахътэм студентитлу здырялэуи кыхэ-кыгъ.

Ежэ клалэхэми, яцлыкълэу гом кышгъэгъагъэу, янэрэ ятэрэ ашлэрэр адашлэзэ кълэджыгъэх. Тыгушылэу тышчысызэ, ягъунэ-гъухэм яныо «Модэ Набэкьохэм яклалэхэр хатэм хэтых» ылозэ, ежэ яхэри яхатэ кызырэхъагъа-хъэштыгъэхэр Кирэ ыгу кълэ-жыгъ. Ащ клалэхэм азыфагу зэ-нэкълэу тлэклэу кыдильхъэ-штыгъ. Зыми гъотышхо илагъэп, алэклэ алэжыкхэр ары цыфхэр зэрыпсэугъэхэр. Гектарныкълэ хъуштыгъэ яхатэ кълэбзэу, дахэу зэралыгъыштыгъэм ишхъат яшагу тызэрэдахъэу тлэгъугъэ хэтэ мынри. Мыгъэ зи шамы-шлэгъахэм фэдэу чыгу шъолыр шлушлэбэр унэ кълэбымклэ кълэ-хъэ. Цумпэ сатырхэм лупэм зы-щаушъомбгъу. Хатэр изакълэу зэрэ-рээримыхъэрэр, зыдис нысэу Ларисэ кызырэдэлэпылэрэр Сарэ кытилуагъ. «Мыгъэ тшхыштыр зэклэ хатэм кыдэтэхы, — ело Сарэ — картофи, бжыни, нэ-шэбэгъуи, шыбжыи. Ашышэу апэ лутхыжыкхэр зытетыгъэ чы-гури тыукълэбжыкхэ зыкълэ-рэкло».

Унэгъо зэгурыложэ-здэлэжэ уахъэмэ, яклалэхэри кълэдэ-лу-хэу, гъогуми Иоф ямылэу темы-тыгъэхэу, янэ-ятэхэм анапи тырамыхыгъэу зэрагъэсэгъэхэ шыкълэу уемыгупшысэн плъэ-

кырэп. «Уиунэ зышчыгъаси ха-сэм кло» ало адыгэмэ. Мы гу-шылэхэм мэхъэнэ куу ял. Джаш фэдэ ежэ Кирэ кытилогъэ гу-шылэхэри: «Кълэцлыкълэу еплорэм нахы унагъом лэдэбэу, шэ-нэу илхэр нахъ зэхешлэх. Ылгъэ-гъугъэр ары ащ кълэшкылы-жыкхэр».

Щысэ зытырахын ялагъ

Ежыр джыри, зэныбжыкълэ-ми ишъуагъэу, мыхъунхэр ыло-хэу, янэ е ишхъэгъусэу логъу-шлэгъу ышлэу, исабийхэр ыгъэ-сэнхэу фежъэу кыхэкыгъэу унагъом исхэм кълэшлэжыкхэр. Кълэжыкхэу, макълэ ымы-гъэлоу унэм ихъажыти, гълэ-жыкхыштыгъэ нахъ, гушылэ лае арилуагъэп, кызызхыгъэтэджа-гъэхэп, исабийхэм ылэ атыри-шъагъэп. Ау Кирэ клалэхэм ашыш ынэклэшъоу зэрэклиу-ты-гъагъэри кълэжыкхэу. Ар зэри-шлагъэм «Сифэшъуаш, нахъ инэу укысэон фэягъэ» кырило-гъагъ.

Машинэу шагум дэтыр клалэ-хэм аритэу Кирэ ихъэбзэгъэп, ащ фэдэ кызышхыкълэу, алъы-плэштыгъ. Мыдрэм зи кълэ-мылоу машинэр дифи, чэшишэ кыхэтыгъ — ишъэогъум пшъа-шгъэ кыфахыгъэу кычлэ-кыгъ. Пшъашэр икълэжыкхэу, етлани клэжыкхэу, ятлонэрэу кълэм клохи кълэжыкхэу, ныб-жыкклэ купыр гупсэфыжыкхэ-хэу, чэфхэу зэхэсыгъэх.

Зи унагъом исхэм кълэримы-лоу, зыгъэгумэкыгъэхэ клалэу кълэтыгъэм ифэшъуашэу дзэкло-гъагъэх, зыми ащ фэдэ нэужым кызыхыгъэфэжыкхэу, зэхэхъэхэ-мэ кълэотэжъэу кълэбарыр джы ахэлъ.

Набэкьо унэгъошхом яна-хыжыкхэри ашыгъупшэхэрэп. Сарэ кызырипорэмклэ, гощэ дэ-гъу илагъ. «Миным зы кълэхэкы

ащ фэдэу. Цыфышлоу, цыф рэ-хьатэу шытыгъ. Сабыйхэр зэкIэ кыыздиплугъэх, кыыздилэжы-гъэх», — еlо ащ.

Янэж-ятэжхэм акIэрысырэ сабийхэр гъэсэпэтхыдэм зэрэ-щымыкIэхэр эшIэти ары ежъ Сари инысэхэр кыххыгъэнхэм зыкIыхэлэжыэщтыгъэр. Ари дзеп, ным нахьышлоу пшъхъэ ифедэ хэтэ кыюзылоштыр?

— Джэнэтым шыуис, Сар, зэрэхьурэмкIэ. Кирэки, кIалэхэм-кли, нысэхэмкли уинасын кы-хьыгъ, — ащ есэлэ.

— Боу сынасыпышIу, шы-кур, — кызыдырегъаштэ ащ. — Къэслъфыгъэхэм афэдэу нысэ-хэри кытфэдэгъух. КъэкIо зэ-пыгъх, ташыгъупшэрэп, тызэх-хъэ, гу зэщытэфэ.

— Адэ дэгъу закIэхэу, кы-шъуфыхашыпыкIыгъэу кышъу-фашагъэхэ мыхэр? — джыри темуупчIын тлэкIырэн.

— Зэрэщыгъыр ары къаслорэр. Дэгъух. Мары мы шытыр (Ларис ары зыфиорэр) кысэмы-упчIыжъэу гъунэгъум дэжыи кIо-щтэп. Ежъ нысэхэри зэфэхъуп-хъэх, Iуи-ши азыфагу дэлъэн. Лыжыыр кыпфэкIоштэп, ау сэ скъохэм адэжъ сэкIо ыкли сы-кьэты, кысфэдэгъух.

нэгъу шъузым елэIуи, Iэ пхъэх-кIэ къужъ чыгыр рахыкIыжы-гъагъ. Ащ тхьамафэрэ пылгы-гъэх.

Псыр кызыуикIэ, къужъ ша-гъэхэр етIысхыштыгъэх, адрэ-хэр псы кIыIум тесхуэ ыхьышты-гъэх. Ащыгъум урыс къутырхэр районым бэу итыгъэх. Псым кыхыбэрэ къужъхэр кызыра-угъоихэрэ ыкли ыгъатхъэхэу зэ-рашыхэрэр ахэм ащыпсэухэрэм къэбаркIэ Набэкьохэм къанагъэ-сыжыштыгъэ. Чыгыр шымы-Iэжыи, икъэбар Набэкьохэм яунагъо непэ кызынэсыгъэм кыдеклокIы.

«Мамхыгъэ тыщыщ»

Мамхыгъэ ялэкьокIэ зэрэщыш-хэр Кирэ кытфилотагъ. Ятэжъ-хэр зэшиллI хъуштыгъэх, дэгъоу псэуштыгъэх. Лэжъаклохэри алы-гъыгъэх, ахэм агу хамыгъэкIэу, зэгурылохэу зэдышылагъэх. Со-вет хабзэр кызыдахым ыуж акъохэми квин арагъэлъэгъугъ. Ахьмэд хьапсым чIадзэгъагъ-хэм ащыщ, ащ чIэлыхьагъ. **Иб-рахьим**э еджэгъэшхуагъ, Къо-кыплэм шыIэ лъапкхэм яинсти-тут кыухыгъагъ. Ильэс 17-рэ

Ныбжыи «унэлутхэр» ариIуагъэу зэхэтхыгъэп, ыгъэцIыкIугъэхэп ыкли. Цыф дэгъугъэх, олIэжы-фэкIэ шыгъуупшагъэхэп.

Кирэ янэкIэ янэжыи бзыл-фыгъэ Iушыгъ, дэхагъэ. Хьати-къуае шышыгъ, Цейхэм япхъугъ. Ежъ кыльфыгъэхэри ипшы-къохэм яехэри ыплужыгъэх. Ахэр зэшиц хъухэу «лишеннэх» аIуи, дашыхи, селоу Великэм шаукIыгъагъэх.

Биболэти нэсыгъэх

Кири, ыкъоу Рэщыди бэ агу къэкIыжыгъэр, ягушыIэ зынэ-сыгъэр. ДахэкIэ игугъу къа-шыгъ ХьакIэмыз Биболэти. Ар сыздэклогъэ унагъом ямэхъула-гъэми сэ сыдым сигъэшIэныя? Цыф губзыгъагъэу, адыгэгъэ да-хэ хэлъыгъэу, ау Набэкьохэм альэхахьэщтыгъэу ары кызыра-Iуагъэр.

— Яунэ уихьагъэмэ, урысы-бзэкIэ уигъэгущыIэщтыгъэп, «щыжугъэт!» ыIоныешъ, зэпы-уагъэгъэуштыгъ, — кьелуатэ Рэ-щыдэ. — ИкIалэрэ ипшъашъэ-рэ гъэ къэс «адыгабзэр нахъ дэ-гъоу ашIэшт» ыIоти, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом Адэмые кы-

Iанэм кIэрагъэсыгъэх. Джащ фэ-дэ мафэм, ныбжыыр кыпфэмы-гъэуцштыи, гур къэкIэлэжыи, гушIуагъор ащ из, насыным иорхэм зышаутэмэмэ.

Джащ фэдэу 1997-рэ ильэсым Кирэ ишагу Набэкьо лIакъор зэрэщыгъэу кышчызэххыгъагъ. Жъи, кли, тидэ шыпсэурэ Набэ-къуи ащ къэкIолIэгъагъ. Еджа-гъэу яIэр бэ, анахъэу кIэлэгъа-джэхэр ежъхэми, янысэхэми ахэ-тых. Набэкьохэм шIэныгъэ зэ-фэшъхьафхэмкIэ кандидатхэр, врачхэр, инженерхэр, нэмыкI IофышIэ чанхэр яIэх. Iлэкъо зэ-хахьэр дэгъоу реклокIыгъ, зэу-нэкъошхэр зэрэлъэгъугъэх, гу зэщафагъ, шыпс-пласти щызэ-дашхыгъ. А пстэум лIакъор егъэ-пытэ, цыфхэр зэпэблагъэ ешых, кыкIэлъыклошт зэлукIэгъум ре-гъажэх.

Гъэсэпэ-тхыдэхэр, нэшэнакIэхэр

Набэкьо Кирэ иунагъо уахъ-тэм диштэрэ унагъоу пльытэнэу щыт. Янысэхэм ащылъэхахъэх, ямахульхэп шIугуащэм лъэхахъэ-щтыгъ. Кирэрэ инысэрэ тучаным зэдигъэсых, нахьыжхэм ацIэкIэ джэгухэр ашых... Ахэр зэкIэ пэ-рыхъухэп нэхъойрэ Iдэбрэ уна-гъом илыштыгъ. Мары тыщэсы-фэ янысэ афэмытIысэу кыт-шъхьащытыгъ. Натрыф пIэстэ фыжыбзэр зышыгъэр Сарэми, Ларисэ лыщыпсыр ыгъэхъазы-рыгъ.

Нэжъ-Iужхэм адыгагъэу зэра-хьэрэр ауж кыкIыхэрэми зэх-шIэ. Унэгъо зэгурылогъэ-зэтефа-гъэм кыхъухьагъэхэр зэрагъэс-гъэхэ шIыкIэри джыри тшыгъу-пшэжыгъэп, ау тэ тисабыйхэр «нахьышIу тэлъэгъухъэшъ», башэ афэтэгъэкIуатэ, ащ есагъэр не-ушыр мафэм укымыгъэгущы-Iэжыи зэрэхъуштыр тцэгъупшэ. Хьауми, тшIэу зыщытэгъэгъу-пша?

Кирэрэ Сарэрэ ягъэсэпэтхы-дэхэм ащышыхэ цыфыр хъукъуа-гъэмэ, ар ыпэ кымыгъэшъэу, уахътэ тешлагъэу зэрэмытэрзы-гъэр епIожьмэ зэрэнахьышIур. Зэмызэгъыныгъэр ары мыхъун пстэури кызыхьэкIырэр. Нахьы-жыыр зэрэгущыIэрэ бзэр нахьы-кIэми ыгъэфедэшт. Телевизорым зизэрар къаклоу кыгъэлъагъо-хэрэм зI алыплъэрэп, ар тэрэ-зэп. Непи нычэпи зыкIэрысхэ те-левизорым акъыл хэпхынэу, уигъэгупшысэнуэ икьэтынхэм ахэтыр макIэ. ТапэкIэ «Фитиль-ми», советскэ кинофильмэхэми шIуагъэ горэ къахэхъыштыгъ.

Уегупшысэмэ, адыгэ унагъом нахъ гъэсэкIо дэгъу мэхъужьа! Ащ жьым ичIыпIи, кIэм ичIыпIи щыгъэнэфагъэх.

— ЕджапIэм тыкызыкIыжъ-кIэ тышхэти, апэ къэкIоужыгъэр велосипедым тесэу, адрэхэр лъэ-сэу гугъом, тьанэ тыдэпкIэнэу, тыклоштыгъ, — еlо Рэщыдэ. — Хатэм помидорыр зэрэхэбгъэ-тIысхьащтыри, ар кызырэрбгъэ-кIышт шIыкIэри, агрономым фэ-дэу, зэкIэми тшIэщтыгъ.

Ахэр зэкIэ зы мэфэ Iофхэп. ЗэкIэрыплъыжхъэзэ, зэдеIэжъ-хъэзэ, нахьыжхэм аготхэу са-бийхэри гъэсагъэ мэхъух.

АфишIа-гъэмкIэ кIэгъожьырэн

Совет хабзэм итегыгъо кызе-Iыхым ыуж адыгэ къуаджэхэм

Адыгэ хасэхэр ащызэхашъжъхэу рагъэжъагъ. Адэмые хасэм Набэкьо Рэщыдэ итхьаматэу агъэнафи, ильэси 10 а Iофыр ыгъэзэкIагъ. Ыгу етыгъэу къуа-джэм мэфэкIхэр, зэлукIэхэр шы-зэхичищтыгъэх. Аужырэ быс-лымэн хасэр 1937-рэ ильэсым Адэмыети зыщашIыжыгъагъэр, уахътэу текIыгъэр зэпагъэуцэ-жыырэм фэдэу 1991-рэ ильэсым Адыгэ Хасэр икIэщаклоу къуа-джэм дин зэфэс щызэхашъжъагъ. ЗэлукIэр Шъхьэлэхъо Абу зэри-щэгъагъ. ЛыкIо 400-р клубым чIэсэу, ащ нахьыбэжъ шагум дэ-сэу хасэм унашъоу ышIыгъэхэм ядэлугъагъэх. Джэгъуи, хьадагъи, нэмыкI зэхыхьы адыгэхэр зэра-щызеклонхэ фаехэм ахэр афэтэгъ-хыгъагъэх. Адэмые и Мафэ ха-гъэунэфыкIыгъ, лIэкъо зэхыхъ-хэр кырагъэжъэгъагъэх. Хьа-дэгъэллэ Аскэр апэу Израиль зэ-кIом, кытырихыгъэ сурэтхэм къоджэдэхэр арагъэплъыгъа-гъэх. Ащыгъур ары тильэкIэ-гъухэр IэкIыб хэгъэгъу зэфэ-шъхьафхэм зэращыпсэухэрэр апэу зашIэгъагъэр. «Налмэсыр» къащэщтыгъ, адыгэ джэгукIэхэм ныбжыкIэхэр ахагъэлажышты-гъэх, Къурмэныр хагъэунэфы-кIыштыгъ.

Рэщыдэ ишъэогъухэри, нэ-мыкI кIэлэ чанхэри хэсэ Iоф-хэмкIэ готыгъэх, нахьыжхэри яти иупчIэжъэгъугъэх. Адэмые мэщытэу шашIыштым кыххэлэ-жъэнэу къэзыгъэгъугъэгъэхэ тильэпкьэгъу лIым ахъщэр къари-тыгъагъэр лIыклохэр кыгъакло-хи сымэдджэ дэй хъугъэу къара-Iуи, алыхьыжыгъагъ, Iофхэр кы-зэтеуцогъагъэх. Шъхьадж кызы-рэшIолшIэу Iохэр кэжыгъагъ-гъэх. Рэщыдэ квин ыльэгъугъэу, бэ ыщэчыгъэу, имыфэшъуаши раIуагъэу, общественнэ Iофхэр ыгъэтIылыжыжыгъэхэу ахъщэр къаытыгъагъэм зэралыхьы-гъэр итхагъэу къуаджэм писъмэ къэкIогагъ.

— СыкIэгъожьырэн сшIа-гъэмкIэ, — еlо Рэщыдэ. — Нахъ дэгъоу къоджэ Iофхэр зэхэзы-щэн кыкьокIыгъэми, сигопэ-щтыгъ. Адыгэхэм угу къабзэу, дэгъоу уафыштыи, уакыгуры-мыIон зэралъэкIыштыр сэ си-зэкьон фаеп зэхэзышIагъэр. Ащ емылтыгъэу, сыкызышыхъу-гъэ къуаджэм зыкыиIэтымэ сиго-пэшт, сышыгушIукIышт.

Зэтефагъэ зэкIэ

КIалэхэр унэгъо зырызэу, да-хэу мэпсэхухэми, яунагъохэр ягъусэхэу ятэ дэжъ кышчызэрэ-мыугъоихэу бэрэ кыхьэкIырэн. Хэти сыдигъо къэкIуагъэми ифэнхэу унэ гуIэтышIэ къагъэ.

Пщымерэ гуащэмерэ акIэрыс нысэми кызыхъэхъэгъэ унагъом пае гушыIэ заулэ кедгъэIуагъ:

— Адыгэ унагъоу сыкызырэ-хьагъэм исхэм сарэгъушхо, — еlо Ларисэ. — Сэ сшъхьэкIэ арэу-щтэу зэрэхъугъэмкIэ Тхьэм сы-фэраз. Тинахьыжхэмрэ якIалэ-хэмрэ зэгурылоныгъэу ахэлным фэдэ сэ сисабыйхэми ахэслъхьа-шъумэ, инэу сырээзшт. Шыкур сэлэ. СшIохьыльэп синысэгъу-хэри, ясабийхэри. Зэтефагъэ зэ-кIэ, тинасын кыхьыгъ. Пстэури дэгъу, Тхьэм кыгитолIлэгъэ уахъ-тэр зэкIэ Набэкьохэм псауныгъэ тIлэу къэтхынэу сельэлэу.

Джарэуштыгъ мэпсэху Набэ-къохэр. Ны-тыхэм яжыгъо нэ-фын, зэшхэр зэгурэIох, зэдэлугъ-жыхь. Унэгъо бизнес ашIагъ, хэти иIоф ыуж ит. Шыкур!

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

яунэгъо бэрэчэт

Чыг цIэрыIор

Набэкьохэм ячыг ильэс 400 фэдиз кыгъэшIагъэу зылохэрэри адэмыехэм ахэтых. Ар къужъ чыгыгъэми тэ тшIэщтыгъэп, ау чыг цIэрыIо зэряIагъэм икъэ-бари Набэкьохэм яунагъо тыкъэ-зыщагъэхэм ащыщ.

Кирэ кызырэтфилотагъэмкIэ, къужъ чыгыр ятэжъ плашъэхэм ащыщ зыгъэтIысыгъагъэр. КIэим зыдэхэм унэмрэ къакъырымрэ азыфагу изэкъуабзэу итыгъ, чыг-гым икьутамэу зызыубгъугъэмэ сотыхибл фэдиз аубытыштыгъ. Хьурэабзэу, уеплынкIэ дахэу чыгыр шытыгъ. ЫлIапсэ дэжъ кышцэгъэжыагъэу тIоу зэгокIы-щтыгъ.

Кирэ ятэжъ хатэм кызыхьэкIы-жыкIэ е нэмыкI Iофхэр ышIэзэ зыпшъыкIэ, ащ ижъау тетIыс-хьаплэу чIэтым тесэу, чыгым егъэкIыгъэу, зыщыгъэпсэфыныр икIэсагъэ.

Къужыыр зыдэщытыгъэ чIы-плэм дэжъ чыгу дэгъу ыкли бэу дэлъыгъ. Колхозым ипашъэхэм ащ дэжыым фэбаплэхэр хэтэрыкI-хэр кышцагъэкIыныхэу щарагъэ-шIыхэ ашIоигъуагъ. Сыдигъуи Сэлитхьан ылоштыгъэ: «Зыгъэ-тIысыгъэхэм яхьатырми, къужъ чыгым телIэштэп ежъ-ежыырэу ебэджыжыфэкIэ, щэрэт». Къа-игъэ кыызашIыпэм «сэри сы-шъузаб, сабийхэр сIэх, чыгыр рязгъэупкIынышъ, ахэр рызгъэ-фэбэнхъэ ашыгъум» ыIуи, гбу-

хьапсым кычIэсыгъэу 1953-рэ ильэсым чылэм къэкIоужыгъагъ. **Хьамзэт** заом дащи кыгъэгъэ-жыгъэп. **Хьазрэт** офицерэу дзэм хэтыгъ. Къушъхъэу Эльбрус аштэ зэхъум ытхьабылхэм чы-Iэр къягоогъагъ. Сымаджэ хъу-гъэу Краснодар сымэдджэщым къащэжыгъагъэми, агъэхъу-жын альэкIыгъагъэп, ихьадэ чы-лэм къащэжыи, шагъэтIылы-жыгъагъ.

Набэкьо унагъом ихьышъэ зэ-рэмыкIодыштым тидыхъэ телъ. Кирэ ышыпхъоу Джэнпаго Iа-хьыл нахьыжхэм къапкъыри-хыгъэ къэбархэр зыдитхэгъэ тет-радыр нысэ нахьыкIэу Ларисэ селоу Красногвардейскэм фи-хьы, ритыгъ. ЛIакъом ынапэ зы-гъэдэхэщтыри, янэ-ятэхэм ачIы-плэ квинэщтыри нахьыкIэхэр арэу, цыхъэ фишIызэ, рIуагъ. «Ларисэ тыщэгъугъы Набэкьохэм ятарихъ тапэкIэ хигъэхъонэу ыкли лыгъэкIотэнэу», — еlо Джэн-паго.

Ежъ Кирэ зы шырэ шыпхъу-рэ кыдэхъугъэх. Ышъу Кемаль ильэсыбэрэ кIэлэгъаджэу Iоф ышIагъ. Ышыпхъу тигъэзет ире-дакторыгъэу ХьакIэмыз Биболэт ишъхъэгъусагъ. КIалэрэ пшъа-шгъэрэ яIэх, Мыекьуапэ шэ-псэху. Джэнпаго ильэсыбэрэ кIэлэцIыкIухэр ригъэджагъэх, аужырэ ильэсэхэм кIэлэцIыкIу Ыгъыплэм Iоф щешIэ.

— Тянэжъхэр дэгъугъэх, — кьелуатэ Кирэ. — Сэ сянэжъ ышIагъэр Сэлитхьан. ТыщIыкIоу яунэ Iоф щызышIэщтыгъэхэм адэжъ тигъаклоу кыхьэкIыштыгъ.

гъаклоштыгъэх. Яунагъо адыга-бзэ нэмыкIыкIэ щыгушыIэщты-гъэхэп, «сэ сэпсэуфэ джарэу-щтэу щытышъ», — ылоштыгъэ Биболэт. Цыф дэгъугъ — ащ зэкIэ кьекIы.

Ежъ Набэкьохэм япхьорэлъф цIыкIухэу кIэлэцIыкIу Ыгъы-плэм кIохэрэм нахьыбэмкIэ кы-зэрэдэгущыIэхэрэр урысыбзэр ары, арэу щытми, кьорэлъфхэм анахьыкIэу Рустам ыбзэгъу зэпи-кIэу, къабзэу джыри кыпфэмы-Iорэ ныдэлъфыбзэр зэхичIыцIэ-зэ, усэм хэлхэу уичыIунэ зэ-рбгъэпытэщтыри, уичыIухэр зэ-рибдэжыштыхэри, ор-орэу зызэ-рэпфэпэжыи фаери кытфилуа-гъэх. Щыклодыштыгъ тапэкIи мы унагъом адыгабзэри, хабзэри — сабыеу къаклэхъухъэхэрэм къа-ухъумэщтых.

Налкьутэ джэгум хэплъагъэх

НасыпышIуагъэба ильэс 55-рэ узэдэпсэугъэу, плъакъо утетэу, унакыыл ущымыуагъэу уилъфы-гъэхэм джэгъу ифашIыныр! Джащ фэдэ хьар бэмышIэу хэплъагъэх Кирэрэ Сарэрэ. Яльфыгъэхэр зэ-кIэ къээрэугъойхи, пшынаори къаши, шагум щыджэгугъэх. Нысэхэм кызытэырагъэпсыхъэ-гъэ Iанэм кIэрысыгъэх.

Фэмыегъаломи, къашъохэрэм къахаплъэу лъэгущым тетыгъэ Кири пчэгум кырашагъ, къаи-гъэ ашIыхыи, янэ-ятэхэр зэгосхэу

ПЩЫДАТЭКЪО Сулейман: «Гъэхъагъэу тилэхэм къащыдгъэкIэщтэп»

ГъэрэкIуи мыгъи ежхэр зыхъэхэрэ зонэм хэт районхэм фышхъэ лэжыгъэхэр гъэбгъогъэнхэмкIэ, ахэр кIэзыгъэ фэмыхъоу игъом угъоижыгъэнхэмкIэ, хыпкхэри гъэкъэбзжыгъэнхэмкIэ азыфагу илыгъэ зэнэкъокъум пэрытныгъэр щаубыгыз, Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан ишIуахыгъау а 1-р степенъ зилэ дипломыр сомэ мини 100-р кыратыгъ. Бжыхъасэхэм язакъоп, районым ичIыгулэжхэм натрыфры, тыгъэгъазэри, нэмыкIхэри агъэбагъохэ хъужыгъэ. Фирмэу «Синдика-Агром» утыжыгъэм телытагъэу натрыф гектар пэпчэ центнер 54-м нэсэу кырихыжъэу илэсхэр кыхэкIыгъэх. Джащ фэд, илэс зытIуагъэ уэкIэбэжымэ, фирмэу «Киево-Жураки» зыфиорэм инатрыф бэгъогъэ хъэсшхэхэу Краснодар кIорэ гъогум ыбгъу Iулыгъэхэр зымыгъэшIагъорэ шыагъэп, ахэр къэбзэ-лябзэхэу, натрыфыпкэ пэпчэ шхъэ тIурытIухэр зыготхэр къабэкIэу шытыгъэх.

Фышхъэ лэжыгъэхэри илэс къэс районым щагъэбагъох, игъоми Iуахыжыкх. Мыгъэ бжыхъэс гектар мини 9-м ехъу Iуахыжыгъы. Коным гектар телытэу центнер 37-р фэдиз кырахыгъ. Ыпэрэ илэсхэм кыхэкIыгъ гектар телытэу центнер 43-м нэс коным кырахыжъэу. А лэжыгъэр анахъ зышагъэбагъорэу Джэджэхъаблэ дэт фирмэу «Синдика-Агрор» ары. Ащ ипашэр Очэлпые шыщ Кушъу Рэмэзан. Мыщ мыгъэ коцэу шыIуахыжыгъэм изы гектар центнер 49-р фэдиз кырахыгъ. КыхэкIыгъэх илэсхэр гектар пэпчэ коным центнер 60-м лыкIахъэу кырагъэтэу.

ЗАО-у «Киево-Жураки» зыфиорэр кыутырэу Шевченкэм дэт, ипашэр Афэунэ Исмахыл. Мыгъэ ащ фышхъэ лэжыгъэ гектар 2276-рэ илагъ. Гектар пэпчэ гурытымкIэ коным кышчырагъэтыгъэр центнер 42-р фэдиз хъазыр. ООО-у «Шансыр» кыутырэу Петровым дэт. Ащ коцыр шыIуахыжы зэхъум хъызмэтшIаплэм ипашэу Уджыхъу Юсыф тыригъусэу комбайнэхэм Iоф зышачIэрэ чIыпIэм тышIагъ. А коц хъэсшхом идэхагъэ плъэгъун фэягъэ. Ащ изы гектар телытагъэу центнер 48-м нэс кытыштыгъ.

Фермерхэри дэгъоу мэлэжхэ. Зилэжыгъэ хъасхэр анахъ зыгъэбагъохэрэм гъобэкъуахэр ащышых. Пэрытныгъэр ренэу зылыгъыр Уджыхъу Мухьдинэ зипэщэ фермер хъызмэтшIаплэр ары. Мыгъэ коц гектар 305-у ащ шыIуахыжыгъэм гектар телытэу центнер 55-рэ кырахыгъ. Ащ ыуж бэп кызыринагъэр фермерэу Шхъэлэхъо Мэдини — гектар пэпчэ центнер 50 кыхыжыгъы. ПэнэжыкыуаекIэ фермерэу КIыкI Аслъан гектар телытэу центнер 45,8-рэ, ПшыкъуйхъаблэкIэ Пшыпый Мурат центнер 35-рэ коным кырахыгъ.

Къоджэдэхэми загъэпсэфыжыгъ. Илэс зыщыплыкIэ уэкIэбэжымэ, ахэм чэт-тхъачэтхэу, псычэт-къазхэу, былым зэ-

Теуцожь районым мэкъу-мэщымкIэ район гъэлорышIаплэм илэшхъэтетэу Пщыдагъэ Сулейман загъэнэфагъэм кыщегъэжыгъэу чIыгулэжхэм ягубгъохэр гъэбэжыулэ ашых, ящытху арагъало, республикэм щыпэрытхэми ахалытэ хъугъэх. Ащ фэшыхъат чIыгур нахъ дэгъоу агротехникэ пэрытым кызыерилоу агъэфедэ, бжыхъэ лэжыгъэхэри агъэбагъохэ, лэжыгъэ дэгъуи къахыжы зэрэхъугъэр.

фэшхъафхэу ахъухэрэм арагъэшхын лэжыгъэ районым рагъуагъэщтыгъэп. Шытхъалэ, Рязанскэм адэт бэдзэрхэм дзыохэр алыгъэхэу атетыштыгъэх. Джы лэжыгъэ угъоижыгъом бэдзэр уасэхэм бэкIэ анахъ пьутэу узыфаем фэдиз пщэфын плъэкIыштыгъ.

Зигугъу кытIыгыгъэхэр узэрыгушхонхэ IофшIагъэхэу районым илэхэр арых. Адэ мы лэжхъанэу кыхъашт 2012-рэ илэссым игъэбэжъу лэпсэшIу зыщыфэшыгъэн фэе уахътэм яIофшIэхэр сыдэуштыгъэу зэхашхэра? Бжыхъэ лэжыгъэхэм яхэлъхъанкIэ пшъэрылэу зыфашIыжыгъэхэр сыдэуштыгъэу агъэцэкIэхэра? Сыд фэдиэ хъуэ, коцэу, нэмыкI бжыхъасэхэу апхын фаеу шытыгъэхэр? Тхъапша апхыгъахэр, джыри халъхъанэу къэнагъэр? Сыда зыгъэхъухэрэр, зышыкIэхэрэр? Бжыхъэ лэжыгъэхэм яхэлъхъанкIэ хэтхэ пэрытхэр, ауж кыинэхэрэр? Натрыфымрэ тыгъэгъазэмрэ яугъоижынкIэ Iофхэр сыдым тетха? Сыда а IофшIэныр кIыхъэ-лыхъэ зыкIэхъугъэр? Ахэм, нэмыкI упчIэхэм яджэуапхэр эдгъашIэхэ тшIоигъоу районым мэкъу-мэщымкIэ игъэлорышIаплэ ипашэу Пщыдагъэ Сулейман бэмышIэу зылудгъэкIагъагъ. ЗэдэгущыIэгъоу зэдытилагъэр мыщ кыкIэлъыкIоу кыхэтэути.

— Мыгъэ бжыхъэ лэжыгъэхэу хэтлхъанэу шытыр гектар мин 11-м фэдиз хъазыр, — тиупчIэхэм яджэуапхэр кыритыжынкхэу кырегажъэ тигушыIэгъу. — Непэ, шэклогум и 9-м ехъулэу, бжыхъасэу тпхыгъахэр гектар 8300-рэ. Ащ шыщэу хъэр гектар 1755-рэ, коцыр — 4900-рэ, рапсыр — 1215-рэ, третиалиер — 155-рэ ыкIи кIымафэр изыхырэ горохыр — 217-рэ.

Корр.: IофшIэгъэ дэхэкIаех зигугъу кыэпшыгъэхэр. Ау гектар пчъагъэу апхырэ закъор арэп лэжыгъэхэу къахыжыштым ибагъэрэ идэгъугъэрэ зэлытыгъэр. Чылэпхъэ лэпкышIухэу бгъэфедэхэрэм, чIыгъэшIоу чIыгум ебгъэкIурэм ялтыгыгъэр бэдэд. АхэмкIэ сыд фэдэ IофшIагъэха шъуилэхэр?

П. С.: Агротехникэ пэрытым кызыерилоу тымылажыштыгъэмэ, ышхъэкIэ зигугъу кыэсшIыгъэ гъэхъагъэхэм тафэклон тлэкIыштыгъэп. Ауужырэ илэс зыщыплыым технологиэ пэрытэу шыIэр зэкIэ тичIыгулэжхэм агъэцэкIэ. ШыIэжэп IофшIэкIэжъэу натрыф хъасэхэр бзамэм, нэмыкI уцыжхэм зэлыаштэхэмэ, унагъохэм атырагуашхэхэу зэрагапкIэщтыгъэр, комбайнэхэр зырыкыжхэр хыпкыхэм кыарынэрэ уарзэр зэхэкIыхъа-

жыгъэхэу зэра-рылтыштыгъэр. Непэ нэмыкI шъыпкыуэ IофшIэхэр зэхэтэщэх. Нахыпэм ятIонэрэ, ящэнэрэ репродукциэ зилэ коц чылапхъэхэр агъэфедэщтыгъэхэмэ, джы хатлхъэхэр элитэм хъэхэрэ е апэрэ репродукциэ зилэ чылапхъэх. Къызфэдгъэфедэхэрэр илэсэ заулэ хъугъэу тыушэтыгъэхэ коц чылэпхъэ лэпкышIухэу «Таня», «Иришка», «Москвич», «Фортуна», «Память» зыфиохэрэм афэдэхэу ядэгъугъэкIэ апэрэ классым халэхэрэр арых.

Минеральнэ чIыгъэшIухэр дыхамылхъэхэу зы коц гектари тичIыгулэжхэм апхырэп. Ащ ишIуагъэ агурыбгъэложынкхэу шытэп. ЗэкIэми ашIэ минеральнэ чIыгъэшIухэр дыхамылхъэхэмэ лэжыгъагъэ кызыерэмыхыжыштыр, Iофэу пшIагъэр хъаулые зэрэхъуштыр. Арышъ, зэкIэми афикъуштым фэдиз чIыгъэшIуи яI, чылапхъэхэми ар адыхалхъэ. Ащ даклоу гъатхэм агъэфедэщтхэ чIыгъэшIухэри непэ кызыIэклагъахъэх.

Корр.: А псгъур дэгъу. Ау дэир бжыхъасэхэм яхэлъхъанкIэ планэу шъуилэр джыри зэрэшъу-мыгъэцэкIагъэр ары. Шэуджэн районым бжыхъэ лэжыгъэхэм яхэлъхъан республикэмкIэ апэрэу шаухыгъ. Адэр районхэми а IофшIэныр хъазырэу кIэухым нагъэсыгъ. Бжыхъасэхэм япхынкIэ хэтхэ шъо пэрытэу шъуилэхэр?

П. С.: Тэри пэрытхэр тилэх. Бжыхъасэхэм япхын апэу зышаухыгъэр Уджыхъу Юсыф зипэщэ хъызмэтшIаплэу кыутырэу Петровым дэтыр ары. Илэс кыэс ащ лэжыгъэ бэгъуагъэ кышахыжы. Мыгъэ коц гектар 200 шыIуахыжыгъ, гектар пэпчэ центнер 50-м лыкIахъэу кырахыжыгъ. Джыри марышъ, коц гектар 230-рэ минеральнэ чIыгъэшIухэр дыхалхъэхэу апхы, планэу ялагъэр агъэцэкIагъ.

Бжыхъасэхэм япхынкIэ IофшIэхэр дэгъоу зыщызэхъагъэхэм ащыщ Кушъу Рэмэзанэ зипэщэ фирмэу «Синдика-Агрор», ащ иагроном шхъаIэр Тыгъужь Нурбий. Бжыхъэс гектар 3023-рэ шыхалхъанэу планым кыделъытэ. Непэ ехъулэу халхъэгъахэр гектар 2560-рэ фэдиз. ЧIыгур дэгъоу агъэхъазырызэ, чIыгъэшIухэр дыхатакыохэу ашIы. Мафи чэщи IофшIэхэр мыщ шызэпыухэрэп. IэкIыб хэгъэгухэм къащашыгъэ техникэ дэгъу яIэр. Джащ фэдэу фирмэу «Киево-Жураки» зыфиорэ-

зымыгъэцэкIагъэм сыда кыепIолэщтыр?

П. С.: Ахэми уакыштыгъун плъэкIыштытэп. Непэ кызынэсыгъэм IофшIэкIэжым тетэу мэлэжхэ. Бжыхъэс гектар 2000-у халхъанэу шытым шыщэу апхыгъэр гектар 800-м тIэкIу ехъу нылэп. Шъыпкыэ, чIыгъэшIухэри дыхалхъэх, ау жъагъэу IофшIэхэр шыкIэкIых. Ятехники макIэ, ахэри жыхы.

Корр.: Фермерхэм яIоф сыдым тета?

П. С.: Ахэм бжыхъэс гектар 1912-рэ агъэтIысхъанэу ары, апхыгъахэр гектар 1350-рэ. Анахъ къахэгъэщыхэ сшIоигъохэр Джэджэхъаблэ чIыплэ коим ифермерхэр арых. Ахэм бжыхъэс гектар 310-рэ халхъагъ, япланхэри агъэцэкIагъэх. Апэу зыухыгъэхэм ащышых МэшIлэкъо Махьмудэ, Мамый Руслъан, Нэхэ Мурат, Хъашхъанэкъо Ильич, нэмыкIхэри. АскъэлаекIэ Хъаджэлдые Аскэр фермер бэлахъ, коц гектар 300 ыпхыгъах. Гъобэкъое фермерхэм гектар 534-м коц чылапхъэр арагъэ-кIугъ, джыри яплан агъэцэкIагъэгъоп. Фермерхэу Шхъэлэхъо Мэдинэ, Уджыхъу Кемалэ, Уджыхъу Мухьдинэ къатенэрэ шыIэп. Анахъэу кызыфанэхэрэр тыгъэгъэз гектар заулэ Iумыхыжъэу кызыерафэнагъэр ары.

Корр.: Гъэтхэ лэжыгъэ гектар тхъапша Iумыхыжыгъэхэу шъуилэр?

П. С.: Натрыфэу гектар 700, тыгъэгъазэу гектар 500 тил. Мы лэжхъаным ахэм яугъоижынкх фэгъэхыгъэ IофшIэхэр мэфэ ошIоу кыхэкIыхэрэм зэшIуахыкх.

Зым зыр пыгъэщагъ. Тыгъэгъазэр ыкIи натрыфыр зытырахыжыкхэрэр арых бжыхъасэхэр зышапхыкхэрэри. ЯтIонэрэмкIэ, бжыхъасэхэм яхэлъхъагъу иплалэ кыэси губгъом зехъэхэм къешхыныр кыублагъ. Джары гъэтхэ лэжыгъэхэм яугъоижынкх, бжыхъасэхэм япхынкх этезыIэжагъэхэр нахъ нэмыкIэу тызшыкIэрэ шыIэп. Техники тил, механизаторхэри екъух, чылапхы чIыгъэшIуи тафэныкыоп.

Корр.: Адэ чIыплэ кыинэу шъузэрытым сыд икIыгъо кыфэжъугъотынуу шъугугъэра?

П. С.: Тыгъэгъазэуи натрыфэуи губгъохэм арылхэр унэ лэжыгъэх. Яех ахэр фирмэхэм, фермерхэм. Ямылгъу тырагъэ-кIуадзэ, акIуачIэ халхъэхэу илэс псаум ахэр кыагъэкIыгъэх. МэгумэкIых Iуахыжыкх ашIоигъоу, етIанэ бжыхъасэхэр а чIыгъухэм ашашIэжынкхэу. Чылапхъэу, чIыгъэшIоу лэпIаеу ащфэгъэхэри хъаулые мыхъунхэм пае мэгуIэх. Мэфэ IофшIэгъу заулэ кызыэкIэлъыкIохэмэ, чIыгулэжхэм ягухэлхэр агъэцэкIэщтыкх. Тэри тэгугъэ арэуштыгъу хъунэу, тапэрэ илэсхэм гъэхъагъэу тIагъэхэм кыхъашт илэсэми къащытымыгъэкIэнэу.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сурэтым итыр: Пщыдагъэ Сулейман.

АПЭРЭ ИСТОРИКЭ-ЛИТЕРАТУРНЭ ШВАРЦЕВСКЭ ЕДЖЭНХЭР

Шэклогум и 11-м АР-м и
Лъэпкь библиотекэ
клэщакло зыфэ-
хьугэ апэрэ
историкэ-лите-
ратурнэ еджэн-
хэр шылагъэх.

лофтхьэбзэ иныр

урыс тхаклоу, драматургэу, пшы-
сэуатэу Евгений Шварц ыцлэккэ зэха-
щэгъагъ. Чъэпыогъу мазэм ар кы-
зыхьугъэр илээси 115-рэ хьугъэ.
Еджэнхэм тхаклом иилээс мэфэкI ин
клэух фашлыгъ.

щтыми. Ежъ Мария Крыжа-
новская гушылэр зыфагъэ-
шъуашэм, игупсэ цыф шла-
гом лъытэныгъэ, шхъэклафэ
фашлэу зэрэзеклохэрэр зери-
гуапэр, егъэжэпэ дэгъум клэух
дахэ зэриэр, тикьалэу Мые-
кьуапэ зэрикласэр кьылуагъ,
мурад ехыжыагъэхэр дахэу зэ-
шлуахынхэу кьафэлъэуагъ.

Муниципальнэ гъэпсыкIэ
зилэ кьалэу Мыекьуапэ иобще-
ственнэ Совет итхьаматэу В.Г.
Шустовыр зэхыхэм кышыгу-
шылагъ.

— Апэрэ историкэ-лите-
ратурнэ еджэнхэр тапкIэ лъы-
кIотэщтых, — кьылуагъ ащ.
Зэхэщаклохэм «тхьашъуегъэ-

библиографическэ отдел ипа-
щэу Юлия Соскова «Шварц
в литературоведении» зы-
филорэ темэр дэгъу дэдэу кы-
зэлуихыгъ, кьыупкIэпкIыгъ;
аныхь литературовед иным фэ-
дэу гушшысэ гъэшлэгъонхэр
кышшырилотыкIыгъэх. Тхаклом
итворчествэ зэрэщытэу лъылэ-
сыгъ, Е. Шварц итхэкIэ-шыкIэ,
ыгъэчэрэгъурэ гушшысэр ыпсы-
хьэзэ, лактырд макIэр хэлъэу
произведениер, пшысэр зери-
гъэпсыхэрэм аналэ тыраригъэ-
дзагъ. ИкIыгъэ ллэшлэгъум ия
60-рэ илээсхэм Шварц итворче-
ствэ нахь мэхьанэ фашлэу
зэрэрагъэжыагъэр ыкIи лъа-
псэ зэришлыгъэр кьылуагъэх.
Ар пшысэлотэ Iэпэласэу, дра-
матург инэу, шылакIэм хэлъ-
ыр — шлури, ери ащызэ-
хыуигъашлэу, икIэрыкIэу уигъэ-
гупшысэжыу, а зэкIэм, уасэ
зэрафыуигъэшлырэр Юлия
Сосковам клигъэтхыгъ. Пшы-
сэхэм лирическэ фэбэгъэ лъэ-
щэу ахэлъми кышыуцугъ,
ирониир аныхь нэшэнэ шхъа-
лэу Е. Шварц итворчествэ кIуа-
чIэ кьэзытэу ылытагъ.

Еджэнхэм ахэлэжыагъ ыкIи
кьэгущылагъ АКъУ-м ипро-
фессорэу, филологии шIэны-
гъэхэмкIэ докторэу Т. М. Сте-
пановар. Апэрэ доклад куоу
Ю. Сосковам кьышыгъэм
ыуж хэти зи кьымыложьми
хьунэу ылытагъ, ащкIэ докла-
дыр зэрэушъэгъагъэр Татьяна
Маратовнам клигъэтхыгъ.
Ежыр аныхьэу Е. Шварц ипро-
изведениехэм Кавказым ите-
мэ, Мыекьуапэ, а уахьтэм цы-
лэгъэ цыфхэр тхаклом кьызе-
ритыгъэхэм клэу кьагугу-
шылагъ. НэмыкI урыс тхакло-
хэу Пушкиным, Лермонто-
вым, Брюсовым афэдэ кьа-
бзэу, Е.Л. Шварц Кавказым,
Мыекьуапэ афэщэгъэу, афэ-
шыпкьэу зэрэщытыгъэм та-
рихь мэхьанэ зэриэр хигъэунэ-
фыкIыгъ.

Апэрэ тарихь-литературнэ
еджэнхэр шлуагъэ хэлъэу зэрэ-
кIуагъэхэм ишысэх доклад ыкIи
кьилотыкIын пчъагъэу кьа-
шыгъэхэр.

Мыекьопэ лицееу № 19-м
иеджэкIо цыкIлэхэм ясу-
рэтшыгъэхэу «Творчество
Е. Шварца глазами детей»
(Iэшхьэтетыр Н. В. Таран)
ыкIи Лъэпкь библиотекэм ило-
фышIэхэм зэхэщэгъэ тхылъ
кьэгъэлъэгъон инэу Шварц
ищылэныгъэ ыкIи итворчествэ
кьызылотыкIэу «Родина моей
души» зыфилохэрэм тхаклом
фэгъэхыгъэ мэфэкIыр кьа-
гъэбаигъ.

Апэрэ историкэ-литературнэ
еджэнхэу Е. Л. Шварц кьызы-
хьугъэр илээси 115-рэ зэрэхьу-
гъэм фэгъэхыгъэу зэхэщэгъэ
тхаклом тхаклор гушшысэкIо
хьалэмэтэу, пшысэлотэ гъэшлэ-
гъонэу, психолог инэу, шылэ-
ныгъэ купкI иныр зэхэщыфы-
пэу, гъашIэм ылпэсэр шлу-
лэгъур арэу клигъэтхьэу,
итворчествэ купкIэу илэр шлу-
р арэу зэрэщытыр зэдырагъа-
штэу шыагъэунэфыкIыгъэх;
еджэнхэм тхаклоу, драма-
тургэу, пшысэуатэу, гушшы-
саклоу Е. Шварц я XX-рэ ллэ-
шлэгъум илитературэ чыпIэ
гъэнэфагъэ зэрэщытыгъэр
кьаушыхьатыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтхэр историкэ-лите-
ратурнэ еджэнхэм Iэшынэ
Аслъан кьащытырихыгъэх.

ГушшысэкIо хьалэмэтыгъ

Евгений Львович Шварц
(1896 — 1958) исабынгъо ыкIи
икIэлэгъу «ыпсэ щыщ хьугъэ
хэкум», Мыекьуапэ шыкIуа-
гъэх. Апэрэ историкэ-лите-
ратурнэ еджэнхэр тхаклом ыкIи
драматургым — Е. Л. Шварц
итворчествэ зэгъэшлэгъэным,
зэхэфыгъэным тегъэпсыхьэ-
гъагъэх. Тхаклом илофшлагъэ
лъэныкьо зэфэшхьафхэмкIэ
кьызыахэу еджэнхэр шыты-
гъэх.

Е.Л. Шварц литературоведе-
нием зэрэхэтыр; тхаклор Мые-
кьуапэ дэт гимназиет N 5-м
илетописъ зэрэхэуцагъэр;
Мыекьуапэ икIэлэегъаджэхэм
Е.Л. Шварц ягукъэкIыжхэм
кьызэрахэнагъэр; пшысэуа-
тэм образ гъэшлэгъонхэу кы-
тыгъэхэр; Е. Шварц идрама-
тургие; пьесэу «Дракон» егъэ-
шIэрэ темэу илэхэр; Шварц
кинематографием чыпIэу ши-
убытырэр; Е. Шварц итворче-
ствэ кавказ темэр кьызэрэщи-
лотыкIыгъэр; я XIX — XX-рэ
ллэшлэгъухэм кьалэу Мые-
кьуапэ ищылэкIэ-псэукIэ зы-
фэдагъэр; Шварц ипроизве-
дениехэм ахэт нысхьапэхэр.
Нысхьапэхэм ятеатрэ ипрои-
зведениехэр кьызэрэщэгъалъа-
гъохэрэр; Е.Л. Шварц итворче-
ствэ общеобразовательнэ
еджаплэм илитературэ урок-
хэм я 5 — 10-рэ классхэм зэ-
рэщыбгъэшIэшт шыкIэр кьа-
шырилотыкIыгъ.

Тхаклоу, драматургэу, пшы-
сэуатэу Е.Л. Шварц имэ-
фэкI пшысэ кьэгъэлъэгъонэу
АКъУ-м истудентхэм кьагъэ-
хьазырыгъэмкIэ кьызэлуа-
хыгъ. ГушшысэкIо хьалэмэтыр
Тхьэм кьызыфигъэхьугъагъэм-
кIэ еджэнхэр аублагъэх.

Лъэпкь библиотекэм иеджэ-
пIэ зал илофышIэу Ирина Кон-
стантиновна лотхьабзэр лъы-
гъэкIотагъ ыкIи зэрищэгъ. Зэ-
кIэ хэлажыэхэрэм шIэныгъэ-
лэжхэм, апшэрэ еджаплэхэм
ащезыгъаджэхэрэм, клэлэеджа-
кIохэм, докладхэр, кьилоты-
кIынхэр кьызыгъэхьазырыгъэ-
хэм зэрафэразэр кьылуагъ.

Гушылэр АР-м культурэмкIэ
иминистрэ игуадзэу Н. Василь-
евам ритыгъ.

АР-м и Правительствэ ыкIи
ежъ зыщылэжыэрэ министр-
ствэм ацIэкIэ, Н. Васильевар
Евгений Шварц кьызыхьугъэр
илээси 115-рэ зэрэхьугъэм фэ-
гъэхыгъэ апэрэ историкэ-ли-
тературнэ еджэн мэфэкIым-
кIэ пстэуми кьафэгущылагъ.
Шварц исабынгъо-кIэлэщы-
кIугъо илээсхэр Мыекьуапэ
зэрэщыкIуагъэхэр агу кьыгъэ-
кIыжыгъэх. Тхаклом ипшысэ-
хэм лъапсэ афэхьугъэр тичы-
пIалъэхэм ащызэхышлагъэу,
рагъэшлыгъэ шлошхьуныгъэ-
хэр арэу ылытагъ. Мыекьуа-
пэ зыщыпсэугъэ лъэхьаным
тхакло хьун гухэлъыр Шварц
ышхьэ кьызэрэщыгушыгъа-
гъэр агу кьыгъэкIыжыгъ.
Мыекьуапэ ехьылэгъэ тхы-
гъабэ и Дневник зэрэдэтым, а
уахьтэм, я XX-рэ ллэшлэгъум
ия 20-рэ илээсхэм, шылакIэр,
цыфхэр зыфэдагъэхэм ясурэт-
хэр IупкIэу кьызэритыгъэм
аналэ цыфхэм тыраригъэдзагъ.

Апэрэ литературнэ еджэн-
хэу Е. Шварц ыцлэкIэ зэхэщэ-
гъэхэм, тхаклом итворчествэ
уасэ зэрифэшъуашэу ятыгъэ-
нымкIэ мэхьанэшхо зэриэр
Н. Васильевам игушылэ шы-

клэгъэтхыгъ. ГъэхьагъэхэмкIэ
хэлажыэхэрэм кьафэлъэуагъ.

Литературнэ зэхэщэр кьы-
гъэбаигъ Е.Л. Шварц ипхьор-
эльфэу Мария Крыжановска-
яр кьэкIуагъэу ащ зэрэхэла-
жыэрэм. Бзылфыгъэм тхылъ-
хэр ыкIи ахьщэ сомэ мини
180-рэ Лъэпкь библиотекэм
кьыритыгъэх. Хэта зышIэрэр
мы ахьщэр Е. Шварц ыпсэм
фигъадэу зыщыпсэугъэу, зы-
фэтхэгъэ кьалэу Мыекьуа-
пэ тхаклом исаугъэт цагъэ-
уцунымкIэ кьэжыапIэ хьу-

псэу» кьарилуагъ. Е. Шварц
кьалэу Мыекьуапэ блэкIыгъэ
уахьтэм зэрэщыгъэунэфыгъэм
ихьатыркIэ, кьэлэжыыр зэрэт-
шIэу, зэрэтылэгъурэм аналэ ты-
раригъэдзагъ. Мыекьуапэ ита-
рихькIэ Е. Шварц ыкIи Со-
ловьев зэххэм Iофышхо зэ-
рашлагъэм игугъу кьышыгъ,
ащ фэдэ тхыгъэхэр, тхылъхэр
осэнчэхэу ылытагъ.

Шуфэс псэлъэ фэбэхэм до-
кладхэр, кьилотыкIынхэр кьа-
кIэлъыкIуагъэх. Лъэпкь биб-
лиотекэм иинформационнэ-

БЭЭХЭМ ЯЗЭГҮЭШЭНРЭ ШЫЭНЫГҮЭМРЭ

«АКТИВЫР»
яеджэплэшлү

Бээхэр зыщызэрагэшлэрэ Гупчэу «Активым» щеджэрэ ныбжыккэмэ Дунэе Кембридж ушэтынхэр инджылызыбзэмккэ атыгэх. Шэныгэу кьагэлэ-гьагээр кьэзыушыхьатырэ тхылхэу апэрэ сертификатхэр кьафагэшшошагэх.

1934-рз илээс кьыщыублагэу дунаим ащ фэдэ ушэтынхэр щатых. Урысыем 1996-рз илээс а юфыгьор щаублагэ. «Мыекьуапэ дэт «Активир» 1998-рз илээс кьыщегэжьагэу Дунэе ушэтынхэм ахэлажэ.

«Активым» ипашэхэмрэ Дунэе ушэтынхэр зытыгэхэмрэ.

— Шэныгэу анахэ дэггьухэр кьэзыгэлгьагьохэрэ кьыхэтэхых, пэшлорыгэшэу юф адэтэшлэ, — ело «Активым» идиректор шьхьалэу Едыдж Мэмэт. — Кембридж кьикьирэ кэлэегаджэхэр Краснодар кьэклохэш, краимрэ республикэмрэ яныбжыккэхэм мэфитлүм кьыклоцл ушэтынхэр атых.

Ушэтынхэр кьызырэкхоуу шытыхэп. Европэм шызэхашэгэ советым сертификатэу кьаратыхэрэ дешгэх. Джьирэ уахэгэ экономикэм, политикэм, бизнесым заушгьомбгьу. Инджылызыбзэр зыщыклагэхэр нахьыбэ дунаим шэхьух. Ар кьыдалгытээ «Активым» егэджэ-ныр шызэхашэ. Дунэе ушэтынхэр дэггьоу зытыгэхэм Европэм илофшлэлэхэм ащылэжэньхэу фитыныгэу кьараты. Тхылхэр «Егэшлэрэ диплом» зыфалорэм рагьапшэ. Арышэ, эдзэккэлоу ущыты-

ным фэшл нэмыккэ еджаплэ кьэуухын ищыклагэп.

«Активым» шэнышлү зэрэфэхьугэу, илээс кьэс Дунэе ушэтынхэм ныбжыккэхэр ахэгэлажэ. Гэмафэм сессииер заушым зэфэхьысыжьхэр ашлэгэх. Дэггьухэм анахэ дэггьужьхэр арых ушэтынхэр Краснодар шызытыгэхэр. Шэныгэу кьагэлэ-гьагэу елгытыгэу сертификатхэр еджэккэу 10-мэ аратыжыгэх.

Сэнаушыгэу зыхэлэ ныбжыккэхэу ушэтынхэр анахэ дэггьоу зытыгэхэм зэлүккэм ащыфэгушлугэх. Артур Абдулаевым, Ирина Бабич, Бэггьушэ Асыет, Мария Бурденкэм, Александр Гапоновым, Анна Ивановам, Айгузель Иклымоновам, Кобэщыч Светланэ, Пшыжэ Айгэч, Андрей Юркевскэм тхылхэр кьазыратыжьхэм гущылэггьу тафэхьугэ.

Инджылызыбзэккэ усэхэм кьаджэньхэ, кьэбархэр кьызэфалотэньхэ альэккы. Бэггьушэ Асыет Мыекьуапэ ия 22-рз гимназие щеджэ. Кобэщыч Светланэ тикьалэ ия 8-рз гурьт еджаплэ иккэлэеджаккэ. Пшыашгэхэм адыгабзэр, урысыбзэр, инджылызыбзэр ашлэ, адыгэ шэн-хабзэхэр агэлэплэх.

Бэггьушэ Асыет юрист сэнэхьатым зыфиггэсэнэу зегэхьазыры. Кобэщыч Светланэ экономик шлэныгэм ищылэныгэу рипхы шлэонгьу. Светлани Асыети ордэ кьалорэп, кьэшпэккэ купхэмэ ахэтхэп.

— Искусствэр лээшэу тиклас, — кьалугэ Бэггьушэ Асыетрэ Кобэщыч Светланэрэ. — Тиансамблэ цлэрылохэу «Налмэсым», «Ислыамыем» яконцертхэм тьапты. Адыгэ шьуашэхэр дахэх. Тиорэдхэри, тикьашьохэри тшлогэшлэгьоных. Шылэныгэм дэггьоу, дэхаггэу

хэлхьыр яныбжыккэггьу кьызыгурьылоггэу пшыашгэмэ «Активир» егэшлэ ащыггупшэцтэп. Еджаплэм идиректор шьхьалэу Едыдж Мэмэт зэрилгытэрэмккэ, бзэр зырагашлээ, кэлэеджаккэм шылэныгэм зыфагэхьазыры. Непэ лээгэлэу зынэсыггэхэр гьунапкэу зыфалгытэжьырэп. Яшлэныгэу хагьахьозэ, ныбжыккэхэр ягухэ-лгышлүхэм афэккэ. Шлэныгэр лые зэрэмыхьурэм фэдэу, сэнэхьат лые шылэп. «Активым» щеджэрэмэ ар дэггьоу кьагурьлоу кьытаугаг.

Сертификати 115-рз «Активым» щеджаггэмэ аратыгэ. Непэ ахэр Москва, Санкт-Петербург, Краснодар, США-м, Европэм ихэггьухэм ащэлажэ. Бзэр аггэфедээ, гум хихыггэу сэнэхьатымккэ юф зышлэрэмэ япчьаггэу хэхьо.

ТИКОНЦЕРТХЭР

Дзыбэхэм тарэгущо

Орэдылоу Дзыбэ Мыхьамэт ипчыхьээзэхьахэр Адыгэ Республикэм и Кьэралыгьо филармоние шэклогум и 15 — 16-м щыккылагэх. Тьысыплэ нэккэ залым щыбгьотын плээккынэу зэрэщымытыггэм изакьоп концертхэр гум кьызыфинаггэхэр.

Орэдылохэу Нэхэс Анжеликэрэ Эльдарэ Айдемыррэ пчыхьээзэхьахэр кьагэдэхьагэ. Ащ даккы Дзыбэ Мыхьамэт ышнахьыккэхэу Азэмат, Анзор, Айгэч пчэгум кьыхьэхэ, Мыхьамэт пщынэм кьыриггэлорэ орэдышгьохэм кьадежьыуггэх.

Анахьэу тызыггьушхуаггэр Мыхьамэт иккэлэцлэккылухэу Раулрэ Радмилэрэ адыгэ шьуашэхэр ащыггэхэу сценэшхом кьызырэ-щышгьуаггэхэр ары.

Опсэу, Мыхьамэт! Пчыхьитлүм тыбггэгущлугаг, лээпкэ искусствоэр льягэу плэтыггэ.

Сурэтым итхэр: Дзыбэ зэшхэр, пщынэм Мыхьамэт кьырегьало.

ТИЗЭУККЭГГЭУ ГГЭШЛЭГГОНХЭР

Тамарэ ипчыхьээзэхьахь

Зэлэшлэрэ орэдылоу Тамара Гвердцителли иконцерт «Налмэсым» и Унэ шэклогум и 22-м щыккэп. Грузием кьыщыхьуггэу артисткэм ипчыхьээзэхьахь ггэшлэггон зэрэхьуштым тьыцхьэ телгэу мыщ кьыккэлэпккэрэ сатырэхэр кьэтэтхых.

Ицлэккыггьом кьыщыублаггэу Тамара Гвердцителли музыкэм пыщагэ. 1970-рз илээсхэм ккэлэцлэккылу ансамблэу «Мзиури» зыфилорэм орэдылоу хэтгыг. СССР-р хэггэгущоу шылаггэм ишбольшьрхэм концертхэр кьащитыггэх. Консерваторииер кьыухыг, ордэ кьыло зэрэшлэонгьом кьыхэккэу нэмыккэ еджаплэм ишлэныгэу цыхыггэхьаггэ.

Илээс 19-м итэу Днепропетровскэ хэггэгу фестивалэу щыккылаггэм ятлонэрэ чьлплэр кьыщыдихыггэ. «Красная гвоздика» ылоу Шьагэу щызэхашэггэ Дунэе зэнэкьокьум теклоныггэр кьыщихьыггэ. 1991-рз илээсхэм Грузием инароднэ артисткэ хьуггэ. 2004-рз илээсхэм «Урысые Федерацием инароднэ артисткэ» зыфилорэ щытхьуцлэр кьыфаусыггэ.

Грузиньбзэккэ, урысыбзэккэ, французьбзэккэ, инджылызыбзэккэ, нэмыккэхэмккэ (бзи 10-м кьэхьу) музыкальнэ произведениехэр кьелэх. 1982-рз илээсхэм кьыщыублаггэу альбом 15 фэдиз кьыдиггэккыггэ. Бзылгыггэм фэггэхьыггэ орэдыр, «Виват, Король!», «Опсэу, Музыкэр!» зыфилорэрэ, фэшгьафхэри Т. Гвердцителли мэкэ хэхьггэккэ кьелэх. Дунаим щызэлэшлэрэ театрэхэм ащыккэрэ пчыхьээзэхьахьхэм, телевидением иккэтынхэм ар бэрэ ахэлажэ.

Мыекьуапэ щыккэп концертным Тамара Гвердцителли ныбжыккэхэм, зыныбжэ хэккэлаггэхэм яккэс ордэхэр кьыщилотхыггэ. Зэлэшлэрэ артисткэр тшпольшьр сыд фэдизэ кьэккылаггэми, тшлоггэшлэггонэу тедэлү. Лээпкэхэр эккэозыггэуцорэ, шлүмрэ дэхаггэмрэ цьыфыр афэзыплүрэ ордэхэр ащ кьытфилотхыггэ.

Сурэтым итыр: артисткэ цлэрылоу Тамара Гвердцителли.

Нэккыбгьор зыггэхьазырыггэр
ЕМТЫЛТ Нурбий.

Зэхьыщаггэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Кьэралыгьо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Кьыдзыггэккырэр:
Адыгэ Республикэм
лээпкэ юфхэмккэ,
Тэккыб кьэралхэм
ащыпсэурэ тильэп-
кьэггьухэм адырлэ
зепхыныггэхэмккэ
ыккэ кьэбар жьу-
ггэм иамалхэмккэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шьхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шьхьалэм иапэрэ
гуадзэр
АУЛБЭ Русьлан

Редактор
шьхьалэм
игуадзэр —
пшыдэккыжэ
зыхьырэ
секретары
ХЪУРМЭ Хьусен

Пшыдэккыжэ
зыхьырэ
секретары
НЭПШЭККЭУЙ
Заур

Редакциер
зыхьышлэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шьхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшыдэккыжэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
ггэр:

Урысые Федерацием
хэутын юфхэмккэ,
телерадиоккэтын-
хэмккэ ыккэ зэлгы-
лэсыккэ амалхэмккэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чьлплэ гьэлоры-
шлэпл, зэраушыхьа-
тыггэу номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчьаггэр
4383
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2779

Хэутыным
узщыккэтынэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщыккэтынэггэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00